

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
<http://revistatransilvania.ro/mdrr>

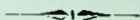
This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
<http://revistatransilvania.ro/mdrr>

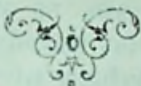
SFÂRȘITUL
BLESTEMULUI

POVESTE NĂSCOCITĂ

DE

SIMEON BALANESCU

BUCUREȘI

Tipografia «GUTENBERG», Joseph Göbl

23, STRADA DÓMNEI, 23

1895

SEARȘITUL

REESTEMULUI

PROF. DR. G. G. G. G.

UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE

179641

BUCUREȘTI

EDITURA GUTENBERG, JOURNAL 1961

ȘI ȘCOLA ȘTIINȚELOR

1961

Dulci cititori de povești!

Pentru a nu vă lăsa în nedomirire asupra glăsuirei ce am așternut la partea primă din această poveste și pentru a nu aluneca, poticnindu-mă să cad în ispită, din pricină că 'mi am nesocotit cuvântul, dându-mă lenei în a uita de a mântui tot șirul povestei, 'mi-am prepus a da la ivelă urmarea și sfârșitul ei, spre a se cunoște de cei ce se zămislesc cu duh necurat, că judecata cerescă nu'î pôte piti nici chiar în smârcurile Mărei; dēnsa, mai curând saū mai târziu, 'și arată minunea, pedepsind pe cei ce o nesocotesc și nu au tēmă de scârbōsele fapte ce le săvērșesc, fie prin grai, fie prin faptă.

Nu sunt din cei bogați în darul cărților, saū cu pricepere la vorbire de limbă, ci un biet grăunte cădut din copa-

cul neperitor, care ne-a dat pana în mână și graiul slobod.

Inalții cărturari ai propoveduit că săracul ca și bogatul, cel mic ca și cel mare sunt de o potrivă, când este vorba de a lupta : pentru slobodzenia graiului, păstrarea limbei și curățenia duhului.

Grija mea cea de căpetenie în această iconă este, cum am grăit la început, d'a aduna și așterne glasurile cu cari s'au slujit strămoșii noștri.

De și mai an-tărț se pripășise o buruiană veninosă, care, după ce a înprăștiat zavistiți pe la Impărății de a se face stăpâni pe avutul ce Domnii și boerii de nēm închinase mănăstirilor, s'a încercat apoi să puie streajă și pe graiul strămoșesc ; truda lor însă le-a fost zădărnicită de bărbăția poporului, care a știut să le înfrâneze, la vreme, dorința lor diaboléscă.

Urzita lor nu putu prinde rădăcini, căci un vânt puteric, pornit din vlăstarele marelui copac, rupse pârghiea pe care se sprijinéu, așa că nu o mai putură meremetisi.

Am credință că vatra unde se adună cărturarii iscusii, ca să ne

lumineze și să ne încăldescă cugetele, nu va îngădui duhurile ce ar mai năzui a ne pierde limba și ast-fel a nu ne mai deosebi de acele năpârci.

Vlăstarile din sēmântă curat românescă, precum și cei de bine, la o laltă, fără preget, să luptăm cu curaj și bărbăție spre a sdrobi pe cei cari aũ gând necurat și prihănit în po-triva nēmului nostru.

Dând la ivelă cele ce cuget și sim-țesc, nădăjduiesc că dulcii cititori de soiul acestei povești, cari aũ avut pri-lejul a ceti cele-l'alte povestiri așter-nute de mine, nu mē vor da uitărei și se vor grăbi a gusta și din acēstă icônă.

SFÂRȘITUL BLESTEMULUI

De la pornirea mea din pădure, unde lăsasem pe moș Sandu și Florea în prada focului, fără a-le putea da pic de ajutor, am tăiat drumul spre a ajunge mai repede la București, pentru a 'mi răfui socotelile.

Infălișindu-mă Vistierului, spre a-i da socoteală de chipul cum am adunat bani stăpânirei, acesta pe dată dete poruncă logofeților cari se găsea de față ca să cerceteze pecețile și să numere pungile cu bani ce împlinisem din dăjdiile plătite de talpa țerei.

Se făcu catagrafia cerută de pravilă și se găsi lóte pungile neclintite și cu tot șartul lor.

Vistierul, incredințându-se cu prisosință despre destoinicia și hărnicia mea

din dreapta socoteală ce dădusem, mă făcu boer mic, cu dreptul de a sta la vorbă cu cei mari. În scurtă vreme mă deosebi în vrednicie, așa că Vistierul, într'una din zile, laudându-mă și lui Vodă, tichui un ofiis ca să fiu înălțat la rangul de Pitar.

Eu singur mă minuna, că în așa scurtă vreme, din Părcălab ce eram, ajunsese, la Curtea Domnească, mare Gramatic și înălțat la rangul de Pitar.

Căpătasem, prin buna mea purtare, prin smerenie și cinste, totă încrederea lui Vodă.

Jelbele, cu lânguirile celor năpăstuiți și asupriți, le priimeam de la împricinați, și le așterneam la dreapta judecată a lui Vodă, fără cel mai mic vicleșug sau marafet d'a căpăta filodorme de la jeluitorii; acesta din pricină că părinții mei sufletesci mă povățuise de a cumpăni dreptatea și adevărul și a căuta să fac numai binele, care cu greu se urzește.

Vodă, care din fire avea darul filotimiei și al blândeții, prinse dragoste și se lăinuia întru toate cu mine.

Intr'una din nopți, pe când abia ațipisem acasă la mine, mă pomenesc cu Vătaful Curței, care mă vesti că, din porunca lui

Vodă, este triimis a'mî spune să mă înfățișez la Palat cu nepusă masă.

Nu mă domiriam care putea fi pricina acestei grabe, ce Vodă punea de a mă vesti nóptea să mă duc la dînsul; ca să fi tânjit că am prigonit pe veri un imprecinat jeluitor, nu sciam așa ceva la suflet, așa că cugetul 'mî era cu totul curat.

'Mî făcui semnul crucei și plecai spre Palat.

Vodă, cum mă vădu, scóse de la brañu o jalbă și un răvaș, dîcînd că sunt orînduit d'a porni dis-de-dimineată la Logofeția Dreplăței, ca să cercetez în taină o delă, și să dovedesc dacă avutul jupănesel ce se lînguește în jalbă este cu bună seamă hrăpit, și dacă soțul ei a ticluit cu limbă de mórte vre-o adiată.

A doua zi de dimineată, înfățișîndu-mă în presusiea Logofeției, și dînd răvașul și jalba Vornicului Dreptăței, acesta se aseedă într'un jeț și inceptu a da citanie răvașului; în această vreme, din când în când, scotea rologoale de fum din ciuhuc, și părea a fi scărbit de cele ce citea.

Bātu din palme să vie lipcanul și îi dete poruncă să cheme pe vestitul jelbar Crăcănel, singurul care era volnic să

ticluiescă jelbi la masa din capătul scării Logofetei.

Acesta înfățișându-se, Vornicul Dreptăței îl întrebă dacă dânsul ticluise jalba cu pricina și dacă cunoște isvorul plămurei.

Crăcănel, ținându-și ochii pe jalbă, se apropie de urechea Vornicului și îi șopti ceva în taină. De o dată, ca din senin, ved pe Vornic că-l cade ciubucul din mână, fața i-se îngâlbeneste și rămâne iat pe jeț, fără pic de grai.

Ca fulgerul, se face mare zarvă în totă dregătoria, că Vornicului i-a venit dambla. Toți slujbașii se adunară. Nu se știea nimic de unde isvorâse acesta. Toți cei adunați, care mai de care, se sileaă să-l aducă la simțire. Până să vie bărbierul să-l lase sânge cu lanțeta, începurăm a-l freca pe mâini și la tâmple, dându-i la nas miros de rășină, așa că, încetul cu încetul, începu să 'și vină în fire. Indată ce deschise ochii, porunci să-l aducă pe conțipistul de la masa plângerilor; acesta erea fiul vătăfului din curtea Vornicului. Cum îl vedu, Vornicul îl asvârli jalba în obraz, ținându-i:

— Ciocol neobrăzat! după ce te-am ocrotit în atâtea rânduri, dând uitărei

mișeliile ce ai făcut, acum te ai apucat de făcut și plastografie, făcându-mi ast-fel logofeția de ocară! Intr'o clipă să dai la iveală dela cu pricina, că de unde nu, te dau pe mâna Agiei.

Conșipistul, vedând că s'a schimbat boerul și șaga se îngroșe, că i-se dase de gol mișelia ce urzise, se prefăcu că se gândește spre a-și aduce aminte, zicând că în beciul dregătoriei se află în părăsire mai multe dele, încă de la Voevođiș cari au domnit pe vremuri. căci cu prilejul strămutărei Logofeției nu a avut răgaz a le așeza după șartul lor, ca să fie la îndemână, dar, de se se va cerceta, poate se va găsi și dela de soiul dorit.

Eū, care eram dedat cu hrisóve vechi, cerui ertare Logofătului d'a fi îngăduit și urmat de Crăcănel să cercetăm împreună, cu deamănantul, până ce vom dovedi dela cu pricina.

Logofătul primi bucuros și porunci lipcanului să ție de scurt pe conșipist

Luarăm o lumînare de seū și ne coborîrăm în beciū.

Conșipistul se făcea că caută, uitându-se cu cōda ochiului spre fundul beciului. Eū lua lumînarea și mă îndreptai

spre acolo; căutând puțin, dădui de o fridă cu policioare, în care găsi o delă plină de praf și rósă de șóreci pe la colțuri. Mă uitai la leat, care abia se mai zărea, și 'mă dădui cu socoteala că asta trebuia să fie dela cu pricina. Incepui a o răs-foi cu deamănuntul. Abia ajuns cu citania pe la jumătate, dovedesc adiata cu pricina în tot șartul ei, în care se glăsua că rēposatul Arghir, soțul jupănesei cu plângerea la Vodă, fusese în tóte mințile, când ticluisé adiata; prin viclesugul conșipistului, însă, se plastrografiase adiata, plásmuindu-se schimbarea scrisului pe dosul hârtiei în chipul curgător :

«Rēposatul Arghir fiind în nălucire, «din pricina darului beției, și fără scaun «la minte, precum se glăsuește nu se «póte ține în sémă cele din fața adiatel, «de cât numai de Logofătul Dreptăței, «cărui a i se cuvine a hotărî în a cui «parte cade avutul rēposatului, mai cu «deosebire că soția sa n'a fost vrednică «a da prunci.»

«Pentru cele așternute aci, iscălim «prin punere de deget, fiind față și pă- «rintele duhovnic».

Ciociul, vėdēnd că isprava ce ur-

zise i s'a dat de gol, ca unul ce pitise dela, se năpusti asupra mea ca să-mi o smucească din mână; lipcanul însă, care 'l ținea de scurt, îl înhăță și 'l puse în butuc.

Pricina care făcuse pe conțipist să sêvêrșescă acéstă plastografie, și după arătarea lui Crăcănel, jelbarul, erea că jupâneasa, care se tângui lui Vodă de șicanele ce i se făcea, în totă vremea veduviei se purtase cu cinste și omenie, și, în curățenia sa, nu se lăsase să fie ademenită de cei cari voia să o necinstescă.

Conțipistul, din fire mueratic, de ciudă că nu putuse isbuti în nerușinatul său plan, plăsmui schimbarea adiatei, că dóră cu vremea se va folosi dēnsul într-u cât-va.

Mergēnd cu cercelarea înainte și rēsfoind dela, dădui cam pe la sfârșit de niște hrisóve vechi, cu făptură de zápise și cu pecetea Divanului; le citii și veduți că într'ânsele se glăsuia de avutul lui moș Sandu, care, pe vremuri, pornise judecată contra lui Zavistie, care îi hrăpise pământul.

Citind cu mare luare aminte tot firul lucrului, rămăsei uimit descoperind că

moș Sandu rămăsese la judecată pe Zavistie, căci boerul din Divan, care se lămurise cu prisosință de nedreptatea ce i se făcuse lui moș Sandu, îi dase dreptate și hotărâse să i se înapoeze avutul hrăpit de Zavistie.

Așternând Logofătului Dreptății cele ce dovedisem din dela plângerilor, el dete poruncă să trimeată pe conșipist la Agie, ca zălog, până ce împrejurarea va lua sfârșit, iar dela să se parafeze și pecetluiască, spre a se supune Divanului.

Mergând la Palat ca să dau socoteală de cele ce Vodă mă însărcinase în taină ca să dovedesc, la scară întâmpinați pe fustagiul care ducea cafele la cei din prejurul lui Vodă. Îi spusei să vestească pe Măria Sa că doresc a-I spune ceva în taină. De și eram volnic a intra fără a fi vestit, totuși, filotimia nu mă erta, căci la acele ceasuri se citea de Dornă viețile sfinților, cu tălcuire că cutare sfânt se luptase și suferise schingiuri de la păgini pentru Sfinta Cruce și pentru ocrotirea neamului creștinesc; iar Domnița cea mică înșira, pe fire de mătase, bóbe de chihlibar, pentru a

alcătui mătăni, cari se orânduise a le face dar de anul nou boerilor cari în totă scurgerea anului se purtase cu cinste și curățenie, făcând dreptate celor năpăstuiți și asupriți.

Voevođii dupe acele vremuri nu țineaū taifas, perđend vremea cu vorbe deșerte : tóte le făceaū cu sănėtósă chibzuire și orânduială, pentru binele norodului.

În vremea ce Vodă erea cu luare aminte în spre tainele Resboiului Sfintei Crucii, avusei răgaz să-mi aștern taciurul de cele ce descoperisem la Logofeția Dreptăței. Tocmai puneam nisip peste ce scrisesem, când aud că Vodă bate în palme, dicend să vie Grămăticul.

Mă înfățișai cu metanie și, dându-i taciurul, îi povestii și din grai cele descoperite.

Vodă hotărî ca Divanul să se adune la sfat ca să hotărască asupra pedepsei ce se cuvinea a se da conșipistului pentru plăsmuirea sêvêrșită.

— Marica Ta, îi dîseiū eu, dreptatea ce voești a face, în posida cinstei jupănesei, va fi lăudată de obștescul norod ; ceea-ce m'a minunal însă și mai mult, în descoperirea acelei dele, este o po-

veste întreagă; nu sciū dacă vremea ve' dă răgaz de a asculta cele întâmplate în ținutul Olteniei, din împrejurimea târgului Craiovei.

— Vorbește, cinstite Pitar, fără șovăire nici abatere; am totă încrederea în curătenia sufletului tău.

Vodă porunci apoi să vie Domnițele și toți ai casei.

Eū le spuseli totă pășania din povestea tomului I. După ce isprăvii de istorisit, toți cei de față foarte se minunară de cele auzite.

Vodă mă' puse pe dată să dau ștafelă Căminarului Craiovei, de a mă călăuzi în dovedirea firului acestei hrăpiri, iar mie îmi dîse:

— Pitare, de și părul ți-e cărunt, sciū însă că inima ți-e caldă, mai ales când e în joc binele obștesc. Numaî tu singur nădăjduiesc că vei isbuti de a dovedi până la capăt prigonirea acestui blestem. Ți dau soroc de o lună, socotită din ziua slobozirei acestei porunci.

Du-te cu răvașul ăsta la Vistierul Enachița și ia-ți banii trebuincioși pentru drum.

În treacăt, abate-te prin târgul Slătinei, și cercelază cu deamănuntul cum

ingrijaște Ispravnicul de nevoile obștei, iar dacă se va adevăra cele ce se sâvesc în potriva lui, dă-l jos dupe scaunul cărmuirii, ca ne-destoinic, și pune în locul pe Barbu Pom-Verde, ca cel mai vechiu zăpaci și cu pricepere în ale cărmuirii.

De și Consulul Brăilei ocrotește pe Ispravnic, ca rubedenie, și se-aceum însă i-a venit vremea, căci s'a înfundat sacul de atâtea matrapazlăcuri învărlite cu acele Consul.

Orî-ce împotrîvire mi s'ar face, îl voi pune capet, căci cu Consulul cel mare al Turchiei sunt bun prieten.

Alcătuește offisul și adu-l să-l iscălesc.

Făcînd metanie și pupînd pulpan antiriului lui Vodă, pornii spre Vistierie.

Vornicul Vistier, cum mă vedu, remase în nedomîrire, nepricepînd noima lucrului. Dîndu-i răvașul, începu a mă cerceta, dacă cu bună seamă am făcut veri o ispravă la Curte, de vreme ce Vodă 'mî face dar cu bani.

— Da, Vornice, îl șișei, Vodă 'mî înlesnesce calea spre a dovedi prigonirea unui blestem, care, cu prilejul cercetării unor vechi hârsóve, s'a descoperit că s'a făptuit în șinutul Olteniei.

— Bravo! ți se Vistierul, alegerea făcută în pofida voastră, de Măria Sa, nu poate fi de cât înțeleptă, de orecce. dupe cum se vede, s'a bizuit pe tine, nădăjduind că vei da la ivelă ceea ce de alăta amar de vreme stă în întunecime.

Priimește, Pitare, 100 de galbeni cu zimți și Dumneșeu să te ocrotască și să te ție în sfânta sa pază. dându-ți gând bun și inimă curată.

Luai rămas bun și plecai, spre a mă pregăti cu de ale drumului.

Grija de căpetenie ce avui, când sosii acasă, fu de a'mi așeza cu îngrijire banii ra chimir, legându-i de genuchiul piciorului.

Luai primeneli și merinde de drum și mă așezai într'o sanie, căci era tocmai în toiul lui Ghenarie.

Aga, după cum se vede, allase de pornirea mea și avusese grija de a-mi da doui vâlășei de pază.

Pornind, luai drumul cel mai la îndemână și mai scurt spre ținutul Doljiului.

La fie-care poștă schimbam caii și visiui. De și drumul era anevoios, din pricina troienilor de nămeți, totuși, în

cinci zile. cu poposeli cu tot, am putut ajunge în ținutul Slatinei, de unde începea să se vadă licărind turlele bisericilor.

Când să dau vorbă surugiului spre a sili ca să ajungem mai repede, se despică tălpița de la sanie, în dreptul unui povârniș. Până să o meremetisim, ca să ne putem urni din loc, ved că ese dintr'o vâlcea un sălaș de țigani zlatari. Făptura lor, veșmintele zdrențarose, părul lor înbâcsit și neșeselat mă facură să bănuiesc că sunt făcătorii de rele, năraviții a prăda pe trecătorii la drumul mare. Pe dată și poruncii vătășeilor să ia carabina la ochi.

Țiganiți, vedând că au de a face cu stăpânirea, mălciră la pământ, și începură a se vâicări în potrivea Ispravnicului, jeluindu-se că sunt alungați și oropsiți prin păduri, că nu sunt și dênșii volnici de a-și alcătui barace în înprejmuirea lîrgului, aceasta din pricina piedicilor ce întâmpină din partea Cărmuitorului, care le cere de sie-care cap câte un galben ferecat.

Sciind că firea lui Vodă nu putea îngădui asemenea rușferturi din partea slujbașilor săi. și mai vêrtos din

partea aceluï ce purta ponosul că face asemenea târg necinstit și înjositor față de rangul ce'l purta; gândindu-mă că nevoile țerei pe ți ce trece se sporesc, iar haraciul către Turchiea, când vine sorocul ții, trebuie plătit la vreme, și mai vântos că nu sta în firea lui Vodă să ia bani pe răboje, ca să nu inglodeze țara în datoriï. ticiuï zlătarilor o ciornă de jalbă, cu plângere către Măriea Sa, precum ca să fie și dênșii îngăduiți a'și alcătui bordeie înprejurul târgului, precum s'a îngăduit și altora, legându se să plătescă și dênși biruri și ori-ce hangarale de o potrivă cu cei l'alți târgoveți, mai legându-se în aceeași vreme să se boteze în legea creștinăscă.

Dându-le jalba, îi mai povățuii să alégă o căpelenie dintre dênșii și să o pornăscă la București, ca să dea jalba lui Vodă.

Sărmanii zlătari nu sciură cum să'mi mulțumăscă, când aușiră bunul sfat ce le dădui.

Unul mai cu vașă dintr'ânșii, sârind cu vorba, grăi pe limba lui :

— Si te traești, boiarule, Mariea la, doar si cade ca noi țiganiï zlatoiani, cari Dumneșlea și Romanica ne-aũ hiropsit, sa dãm horbă cu alde hăl mare ca

Vodă? Ci-că pe vremea lui Caracangea nu erea olnic să graiasca cu dânsul de cât hăi din tagma și de teapa lui; moșicului, până să ajungă cu jaloaba în proșap la scara lui Vodă, i se lua nouă piei de către logofeți. Cât pentru dreptate, nici orba nu era; numai ce-ți lua jaloaba și pe urmă puneă de te da afară, ba de multe ori te și praflorisea.

— S'aũ schimbat lucrurile, le șisei. Acum avem un Vodă creștin, înzestrat de Dumneșeu cu fire blândă, răbdător, cu gând bun și curat pentru binele obștesc. Vodă are inimă bună și toate le face cu cumpanită chibzuială. Nu vă temeți de nimic. Vă iaũ eu sub ocrotire; am toată nădejdea că veți isbuti, numai, precum v'am povățuit, să vă botezați în legea ortodoxă, ca să nu rămâneți de hula tîrgoveștilor.

Acum mergeți cu bine și nu faceți zarvată în cale, nu dați prilej de neajunsuri; iar pentru ca să nu fiți stânjeniți pe la strejile pe unde veți trece, folosiți-vă de această știucă, pe care o veți înfățișa slujbașilor îndreptățiți cu acesta.

Ticluți cu plaivasul sprafca în chipul curgător :

«Eũ, Pitarul Zamfir, Grămălic al Cur-

«ței Domnesci, daū la mână înfățișitorilor cu acésta, pentru ca să fie volnică și ne supărați de slujbași sau strejile ținuturilor pe unde vor trece».

Pusei pecetea inelului și le-o dădui.

De așisderea le dădui și ceva bani de cheltuială, ca să'și întâmpine nevoile pe drum.

De bucurie, zlătarii, care mai de care, se svârcoliau și se luară la inpetrecanie, dându-se d'a berbeleaca, în chip de mulțumire, pentru binele ce le făcusem.

Intr'o clipă se inhămară la sanie și mă scóseră la capătul drumului cel mare, de unde se putea vedea și lērgul Slatinei, pe care nu-l putusem deosebi până atunci din pricina ceței ce se lăsase.

Indată ce ajunsei în marginea lērgului, găsi cu cale să nu daū de scire Cărmuitorului, ceea-ce și făcui, conăcind noptea la han, ca a doua zi, în pripă, să cercetez, în taină, isprăvile sēvērșite de Ispravnic în ținutul sēu.

Cu tótă porunca ce dădusem vătășeilor ca să nu se dovedescă sosirea mea acolo, totuși a fost zadarnic, căci se și dăduse zvon prin lērg de sosirea mea.

Ispravnicul, auđind cel ântăiū, se

grăbi a m^e pofti la d^ensul acasă, ca să cinăm împreună.

M^e gândeam ce să fac; nu d^oră că nu se cădea de a fi politicoș, mai v^ârtos cu C^ârmuitorul unui ținut. Cunos-cându-l însă din ce teapă se trage și câte marafeturi înv^ârtise ca să ajungă unde este, din ac^estă pricină nu l pu-team honipsi, mai ales că i se pregătise un peșcheș.

Planul postirei mele la masă, de către Ispravnic, nu erea altul de cât să m^e ispitească. dacă boerii din Divan a^u găsit cu cale să-l dea dreptate în jude-cata ce ridicase în potriva sa niște frun-tași din Brăila, pe carⁱ îi calicise, luân-du-le cu s^âlnicie un caic.

Acest năzdrăvan de grec se bizuia pe puterea unui Conț al Grechiei, care l ajutase cu banⁱ, făcuți din haram, ca să ajungă Ispravnic.

După t^otă chibzuiala ce făcuⁱ, poșteala nu putea fi de cât a m^e amăgi ca, du-c^endu-m^e la d^ensul, să p^otă afla planul sosirei mele în acel ținut. Dⁱseⁱ dar trimisului să spună Ispravnicului că-l mul-țumesc de cinstea ce-mⁱ face; trebile țerei însă, av^end precădere, nu-mⁱ da^u răgaz a sta la taifas, mai ales că, fiind

trudit de drum, trebuie să mă odihnesc, căci a doua ȃi, dis-de-dimineată, urmează să pornesc spre Craiova.

După ce rămăsei singur, băgai de seamă că mă încinsese fômea d'abinele. Căutai să imbuc ceva din merindele ce luasem cu mine; când colo ia-le de unde nu-s. Atunci pe dată, mă gândii la meșterii zlatari, ȃicându-mi că țiganul până nu'și-o face obiceiul, de a fura, nu se ține om.

Ne-având ce mânca, fui nevoit să'mi fac rugăciunea flămând; apoi stinsel lumînarea și mă culcai.

A doua ȃi, nu se crăpase bine de ȃiuă, când mă pomenesc că mă vestește vătășelul, spuindu-mi că Ispravnicul așteaptă la ușe.

Mă îmbrăcai și-l adăstai să vie; cum îl vedu, mă simții coprins de un adênc desgust; pare că și aȃi 'mî stă în ochi obrazul lui boit, ca fasonul unui chip cioplit: un nas coroiat, ca pliscul cucuvelei, sprâncenile ca strașina, mustața ca vrabia și vorba înțepată ca a caprei.

— Țe vinto, arhon Gramatițe, te-a nezoito pe la noi? ȃise el.

— Ce să fie, Ispravnice, iaca a căȃtut beleoa pe mine, ca păcatul când

prigonește pe ómenii cu duhurî necurate și nu-î lasă uitărei de a scăpa nepe-depsiți. Mai curând saũ mai târziu, dreptatea ese la iveală, și fie care'și ia răsplata faptelor sale aci pe pãmânt, știu cum glãsuește proverbul românesc: nu e fapt fără răsplată, atât intru cele bune cât și intru cele rele.

— Ma țe rele am faptuito ego? Nu conosco de chit țele bune. Ma rogo, arhon Gramatițe, se me domiresti, de ține voesti se dai cu paraximo?

— Asta este o pildă pentru ómenii cu vicleșug, cari se gudură și iaũ rușfeturi pe nedrept din sudórea altora.

Dumneata, Ispravnice, ești prea sus pus de Inalta Oblăduire ca să te pângărești a lua bucățica din gura săracului.

— Ohi! ohi! arhon Gramatițe, bine greesti.

— De și se zvonește printre boerii de la Departamentul Dreptăței că ai molluzit cu camăla pe niște sërmani ómeni din Braila, cărora le ai luat pe nedrept și în sãlnicie un caic, cu care te slujești și astă-đi, pentru a aduce în țară mărșuri, prin Carvasara, fără să plătești vama legită, totuși eũ nu pun mare temeiu numai pe vorbe.

— Munțunile! Munțunile! strigă grecul infuriat, holbând niște ochi cât lóte ȃilele.

— Nu te supăra. Ispravnice, căci eu nu am venit aici să-ți iaú taclirul de faptele și chipul cum te-ai purtat la Braila; am ținut numai să-ți pun în vedere ponosul ce l porți

Voind să scap de dēnsul, spre a mă duce să cercetez și să mă încredințez singur de cele ce se zvoneau în potriua lui, 'mī luaī, prietenește, rēmas bun și deschidēnd ușa odăiei hanului, care da în curte, vėd o gróză de tērgoveți, cari se adunaseră cu pornire de plāngerī în potriua Ispravnicului.

Care mai de care il defăima, așternându-i hoțiile ce săvârșise de când Oblānduirea il aședase, ca o pacoste, pe scaunul aceluī ținut.

— Ei! așa e, Ispravnice, îi ȃisei, că cele ce se zvoneau se adevăresc. Să nu te mai bizui acum pe Conțul care te ocrotește la Curtea Domnească, căci róta norocului s'a oprit locului, nu mai merge și o să fi doborit de unde te ai cocoțat, mai ales aflându-se că te tragi din odrasla simigiilor.

— Nu crede, arhon Gramatițe, ațesta.

este ponos țe se aduțe; in delița de la Conțulat sinto lóte teschererile de plata la vamesu lordachița. Nu stio la suflet a me niți un reo se si faptuito in po-triva Staponirii. Conțul Zarnachidis pune chezesie pentru ținstea si vredniția me de buna carmuire si pentru bine țe faco-la tot norodo.

— Te cunóște lólă obștea, ți se unul din cei adunați. După ce că tivga ți-e seacă în ale cărmuirei și plină numai cu duh necurat, apoi acum, minșind, te muncești să dărămî un adevăr.

— Veți să nu te înbolnăvești, grăiră loți cei adunați.

Pricepând greul că i se dă la iveală faptele rele ce sêvârșise, născoci un plan diavolesc. în scop de a mă amăgi, nă-dăjduind că dóră voiú închide ochi și voiú face lucrurile mușama. Strecură încetinel, în buzunarul antiriului, ceva greú. Eú, pricepând nemărginita lui viclenie, mă prefăcu că nu iaú în seamă. Pentru ca să-l descoper în fața lumel că a avut îndrăsneala să mă mituiască, mă prefăcu că caul basmaoa în buzunar, în care dădui peste o pungă, care, desfăcându-o în fața obștei, ved că erea înșesată cu niște nisfele de aur.

Greul, vedând că nu i s'a prins planul după cum nădăjduia el; începu a bâlbâi, zicând :

— Arhon Gramatițele, am voito se ți faco filodorma ațeste nișfele pe cari le am găsito la o gropița pe chindo fațiamo un puț pentru binele obstesco, si deți dimiatale este deplino staponi d'a fați cu ele țe vreî.

— Îți mulțumesc pentru darul ce-mi faci, Ispravnice; nu sunt eu însă omul ce cauți. Din fire, n'am deprinderea de a mi însuși bani străini, și mai ales pe un drum pieziș. De și sciū, dupe cum s'a dovedit, că ești hârșit în treburî de soiul acesta, datoria d-lale de căpetenie era să dai mai bine de scire Oblăduirei de găsierea astor bani, de cât să mi-i hărăzești mie, căci așa se cuvine să urmeze un Ispravnic care se silește a fi cu adevărat un bun gospodar.

Din mulțimea adunată iată că de o dată se ivi în fața mea un moșneag și-mi dișe :

— Nu-l crede. boerule, pe cuvânt, căci aceste nisfele au fost furate de la un biet Ilie Cofetaru. căruia din această pricină i s'a tras moartea. Tot ținutul are în scire de acest furtișag, ne

mai pomenit până ađi din partea unui Ispravnic.

— Aşa e! aşa e! strigară într'o glăsuire toţi adunaţi.

Eū, pentru a afla pe deplin şi cu încredinţare cele ce mi se arătase, îi întreba:

— Dar bine. ómeni buni. cum aş putea pune temeiū pe cele destăinuie de voi, când nu-mi aduceţi nici o mărturie pipăită, aşa în cât de bună seamă să mă încredinţez şi eū cu prisosinţă de cele arătate că sunt întocmai, căci nu'mi e în fire a năzui să asupraşesc nici pe Ispravnic, nici vouă să vă nesocotesc plângerea.

— Număraţi banii din pungă, ăise moşneagul, şi o să vă încredinţaţi pe deplin şi cu prisosinţă că ea coprinde tocmai 501 nisfele de aur, căci sërmanul jupân Ili: se tânguisse atunci la tot tērgul şi spusese tuturor căţi bani se aflaū în pungă. De şi plângerile lui aū fost îndreptate către Oblănduire, n'aū fost însă şinute în seamă, aşa că aū fost puse la delă, spre uitare.

Şi pentru ca să vă luminaţi pe de întregu de tot şartul lucrului, îngăduiţi-mă să vă povestesc totă pricina. Acest jupân

Ilie avea o țitóre, pe care o purta cu veșminte curate, având chip frumos din fire. Ispravnicul, posticios din fire, rămni la dânsa; inboldit de poste necurate, cu șoseli și cu momeli, isbuti să o scótă din minte, făcându-o să vie la dânsul, ca să-l slujească, ca jupâneasă în casă. Femeea, póle lungi și minte scurtă, primi bucuros, se vede, vorbele umflute ale Ispravnicului. Nu trecu mult și se făcu vuet în tot tîrgul că ibovnica lui jupân Ilie a spalat putina, furându-i o pungă cu nisfele de aur, în număr de 501, cari, dupe cum se văita el, le păstra ca să le facă bani buni, pentru a-și încropi veresiile ce făcuse pentru marfa ce avea în prăvălie. Blestemata de jupâneasă, fără pic de teamă, se și aședă în casa Ispravnicului, care, după mărturisirea dânsel, avea în știre că banii erau de furat.

Jupân Ilie se văicărea la toți pe câți îi întâlnea în cale, că țitórea l'a calicit, furându-i toți banii ce i mai avea și dosind în casa Ispravnicului. Tóte plângerile lui aũ fost zădărnice.

Negustoria, din pricina ursuzlucului ce i se făcuse, îi merse rău; ne mai având cu ce să-și plătească marfa ce o luase pe veresie, ajunse mofluz, așa

că, din pricina rușinei ce i se pricinuisese, și-a curmat firul vieții.

— O mai are și aslădii în casa sa Ispravnicul pe blestemata aceea de jupâneasă ?

— Nu. boerule, pe dată ce dânsul fu pus în cunoștință că târgul aflase de această rușine, săvârșită de ăst sec de Cârmuitor, a gonit-o din casă, gólă pușcă, iar ea, de ciudă că i s'a adus acest afront, a început să destăinuiască târgului cum parpalecu a scos-o din fire și a făcut-o să fure lui jupân Ilie, dintr'un tron, o pungă cu 501 nisele de aur, pe cari Ispravnicul i le a luat în chip de păstrare.

Ajungând la aușul Cârmuitorului că jupâneasa îl defaiméază. dându-l în vileag prin tot târgul, dădu poruncă slujitorilor să o înhațe și să o trimeată surghiun, ponosind-o că este nebună. Cu toate căutările făcute spre a afla în care parte a locului este închisă, n'a fost chip a-i se da de urmă. Gurele rele dic că, ca să scape de dânsa și să-i pape banii de haram, ar fi aruncat-o într'un puț, pe care apoi l'a astupat, ca să nu i se mai dea de urmă în veci.

— Ce dici, Ispravnice, de cele destăinuite în potrivă-ți de acești fruntași ;

aşa e că păcatul ce ai făcutul ți s'a dat la iveală?

La auzul acestor cuvinte, de necaz că i se descoperise toate cele săvârșite, Greculul i se încleștase limba și nu mai putu avea pic de grai, ca să se mai desvinovățească. Incredințându-mă cu prisosință de mișelia săvârșită de acest slujbaș, mă îndreptai cu glăsuirea către jeluitorul, dîcîndu-le:

— Oamenii buni, marea vină a Cărmuitorului vostru pe care mi-ați destăluit-o nu va rămâne nepedepsită; în curînd vă veți scăpa și curăți de acest duh necurat, care a căzut ca o năpaste pe voi. Cercetați să dovediți dacă această pungă cu bani nu are vre'o cărcotă, ca nu cum-va să se împotrivescă verii o rubedenie din spre partea răposatului jupân Ilie. De nu se va găsi nici un urmaș, vă dau slobozenie să o țineți voi, și să chibzuiți ca din acești bani să se folosească săracii și neputincioșii

De așisderea, oțeliți-vă inimile cu darul mîntuirii și dați sărindare pe la biserică, spre ispășirea păcatelor celor căduți în vină, și să nu vă lăcomiți de a vă atinge din banii cu păcat,

căci Dumnezeu nu ajută pe cei ce calcă porunca lui. Și pentru ca să slujească pe viitorime de pildă întru cele bune, alcătuiți puțuri prin locurile unde veți chibzui, pentru adăparea trecătorilor însetați.

Allați de așisderea că pe viitorime veți avea de cărmuitor pe Barbu Pom-Verde, cel mai vechi și mai destoinic zapciu din tot întinsul acestui ținut, pe care mila lui Vodă l-a ridicat în scaunul de Ispravnic.

Mulțimea, învăpăindu-se, aușind că a scăpat de această lepră, voi a se năpusti asupra Grecului. De nu-l opream cu blândețe, povățuindu-l a fi blajini și îndurători, jeluitorii îl sfâșiau ca fiarele sălbatice.

Ți era mai mare jalea să te uiți la Grec. După ce din fire era pocit, apoi se mai lăcuse o tână. părea că erea altă iasmă: obrazul i se vestejise ca o smochină, se îngălbenise ca șofranul, iar limba i se lipise de cerul gurei, și nu mai putea grăi nici măcar cărc. Ca să-l scap de urgiea norodului, chibzuiți să-l furișez pe din dosul hanului, și apoi să-l pun sub paza a două vătășei.

În același timp chemați îndată pe

pomojnicul Cărmuirei și, dând citanie offisului, îi spusei să puie la cale după tot șartul cele hotărâte într'ensul.

Greul, înțelegând că peșcheșul ce-l adusesem nu e șagă, fu apucat de spasmos și începu a behăi ca caprele. Vădând că obștea de ce merge se înfurie și ca să nu se năpustească în potriva lui, poruncii pomojnicului ca, în vremea nopței, să-l furizeze tiptil și să-l treacă Dunărea, în spre Bechet, ca să se ducă la Țari-grad, de unde venise.

Incredințându-mă că am mântuit și cu dovedirea acestui slujbaș necinstil și hrăpitor, povățuii obștea să se liniștească, să fie înțeleaptă, căci toate cu bine se vor pune la cale. Să nădăjduiască că în viitorime, toți vor fi ocrotiți, îngrijiți și ajutați în toate nevoile, mai ales când se va dovedi că sunt apăsați.

Măria Sa nu îngăduie slujbași cu cerul gurei negru; El, care ține cumpena dreptăței, știe cu ce omeni se poate sluji ca să fie de folos țerei.

Pe la nămeață, mântuii și cu această pacoste ce căduse pe sormană Slatină.

Soarele începuse să strice părțile omă-tului, așa că nu mai era chip a mai

urma drumul cu sania. Trimesei pe dată vorbă căpitanului de poștă să-mi aducă un olac, cu roale de stejar țepene.

Luaî rămas bun de la norod și mă îndreptai, urmându-mi calea, spre Craiova. Drumul merse cam greu; pe la sfințitul soareluî, trecuî straja ca să intru în târg.

Acolo mă adăsta întru întâmpinare slujbașil Cârmuirei, trimișil, după cât'mi dam cu socoteala, în chip de cinste. Toți se ploconiră cu smerenie și mă însoțiră cu alai până la casa Ispravnicului.

Intrând pe porța cea mare a ogrădei, și apropiându-mă de casă, zăresc la capătul scării că mă adăsta o cruce de voinic bine clădită, cu o față veselă și primitoare, dovadă vorbitoare că se cobora din vița curată și ne-prihănită de Români neaoși.

— Bine ai venit, arhon Pitare, ți se suridând Ispravnicul, și mă rog de ertare a nu mă probozi că nu am venit întru întâmpinare, acesta din pricina blestematei de podagre, care, cu vremea asta, face chef cu picioarele mele.

Ștafeta bunului și dreptului nostru Stăpân'mi-a căduț în mână tocmai în ziua de Sf. Arhanghelii. Nu știu dacă se cu-

vine și ar fi în cădere să năzuesc a afla pe d'a întregul pricina nevoiei ce a făcut pe bunul nostru Vodă să te poftescă a răsbi prin acest ținut.

Prin ștafela ce 'mi s'a adus, el poruncește a vă ajuta ia dovedirea unei taine, și ași fi prea bucuros să vă fiu folositor întru ce Măria Sa v'a pus să cercetați.

— Ispravnice, îi ȃisei, eă, scopul venirii mele aci nu'l pot tainui; te rog însă să-mi dai răgaz mai ântâiū spre a mă încălȃi puțin, căci drumul fiind anevoios, mă simt rebegit de frig.

Prefăcându-se că nu bagă de sémă vorbele mele, Ispravnicul dele poruncă ca într'o clipă să se pregătescă de ale mâncărei și să se încălȃescă iatacul.

Pricepând că graba ce el punea era mai mult de a afla planul venirii mele acolo, și ca să nu-l stric hatârul, mai vêrtos că eram și flămând, mă aședai la masă, fără multă vorbă; după câte înțelesei, lôte astea erau îngrijite de mai înainte.

În vremea cât stăturăm de tãifas, la masă, nu ne fu vorba de alta de cât de trebile țerei.

Ispravnicul. nerăbdător de a afla în totă întregimea pricina venirii mele, mă sicăia într'una cu felurimi de pilde în potrive slujbașilor cari, fără socolință și pricepere în ale cărmuirii, cad în păcate, primind rușeturii de la împicini, și neprețind ast-lei mai spre cădere nevoile obștei.

— Să nu ai bănuială, îi dăsei eu, și să nu mergi cu gândul că 'ți s'ar fi adus veri-un ponos rău la Curte că nu ești destoinic în ale cărmuirii; din potrivă, Măria Sa Vodă te prețuește drept cel mai destoinic și mai cu pricepere în ale cărmuirii, și, în aceeași vreme, vrednic de a face binele obștesc. Află dară că privilegiul ce a dat naștere la postirea mea pe aici, este dovedirea unei taine, care din mai multe împrejurări n'a putut fi dată la iveală. Astă-ți însă, în urma descoperirii unor hrisóve la Logofeția Dreptății, nădăjduesc că 'i-a venit veleatul a eși la ivelă; căci înțeleptul și dreptul nostru Stăpân nu voește să iolosească haznaua Visteriei cu un meraz care a cădut în blestem. El voește a dovedi pe urmașii fapturii păcatului care s'a săvârșit în preajma acestui ținut.

Și pentru ca să te domirești și mai

pe larg, Ispravnice, iată și taina pe care năzuiești a o afla :

Pe vremuri, se găsea în capul Cărmuirei Serdarul poreclit Dan, care, fără nici o teamă și rușine, a cutezat să amăgească pe Măria Sa Vodă, punându-l la cale de a iscăli un offis prin care 'l impuțernicea să spânzure un nevinovat.

Vodă, descoperind mișelia ce făptuise acest om fără caracter și fără inimă, îl dete jos cu pată și cu ocară, puindu-î pe frunte pecetea licălosului fapt ce săvârșise, după cum bine merita.

— Drept să-ți spun, și fără vicleșug, dișe Ispravnicul, aflând de la niște ómeni bătrâni, și pe mine unul m'a frământat aceasta : cu toată truda ce am pus pentru dovedirea firului unde se sfârșește această faptă, m'i-a fost cu nepuțință a m'i isbândi dorința ce aveam.

După cum se svonește prin bătrâni, unii diș că Dan, de rușine, 'și-ar fi vëndut în taină tot avutul, și ar fi fugit peste graniță ; alții povestesc că soția lui, înebunind, 'și-ar fi luat câmpii și s'ar fi făcut nevedută, așa că nici până ađi nu 'i s'a mai dat de urmă.

Vorbele Ispravnicului mă mâhniră amar, de oare-ce vedeam zădărnicele toate

ostenelile și râvna ce pusesem pentru dovedirea adevărului.

Isprăvind cina, mă retrăsei îndată în iatac. Pregătindu-mă de culcare, gândurile mă frământau într-una și nu se lipea somnul de mine nici nu știam pe ce cale să mă îndreptez. Indată ce se crăpă de ziua, mă sculaiu în pripă.

Ispravnicul, aușind că mă pregăteam de plecare, mă pofti să merg cu densusul la biserică, căci în acea zi își prăznuia numele din botez. Ca să nu-l supăr și spre a nu-l strica halâurul, mai vartos de prasnica sa zi, primii bucuroși și plecarăm împreună spre locașul Domnului. Când să intru pe ușa bisericei, în advon vîd un cerșetor bătrân și beteag de amîndouă luminile ochilor, îl miluiesc cu o firfircă, iar el îmi mulțumește. zicînd: «Răsplătește-I Doamne după faptele sale».

În totă vremea leturghiei nu-mi puteam lua gîndul de la vorbele orbului, și mă munceam cu mintea spre a le desluși noima.

Sfârșindu-se slujba, la eșire întinse și Ispravnicul mîna ca să-I dea orbului milostenie, iar bătrînul îi mulțumi și densusului tot cu aceleași vorbe.

Pe când ne întorceam acasă, întreb pe Ispravnic să-și dea și el cu părerea și să-mi lălmăcească noima acelor cuvinte.

Ispravnicul stătu puțin pe gânduri, apoi, desmetecindu-se, îmi răspunse, cu jumătate grai, că bătrânul beteag, de când l'a pomenit la ușa bisericei, așa mulțumește tuturor celor cari se îndură a'l milui.

În tot drumul până la casa Ispravnicului, mă gândii necurmat la tâlmăcirea atât a vorbelor bătrânului cerșelor, cât și la răspunsul mai mult de cât incurect ce-mi dase Ispravnicul.

Ajunși acasă, mie 'mi dete protiea cu vulcă. Ținuți logusul ce i se cădea de ȃiua prasnicului, apoi ceruți ertăciune mosafirilor spre a mă retrace, având a grăi ceva în taină cu Ispravnicul. În sfârșit, mulțumind oaspeților în chipul cel mai filotim, rugaiți pe Ispravnic să trecem în ciardac și să trimeată după acel bătrân beteag ca să ne lălmăcească el vorbele cari nu-mi mai ieșeau din minte.

Sosind bătrânul orb și pricepând că are de a face cu oamenii stăpânirei, de cari prinsese spaimă, fu așa de mult

coprins de mânie în cât, începând a grăi cu amărăciune, și șe;

— Ce mai voești cu mine, nelegiuitule! Nu te ai săturat înbuibându-te atâta amar de vreme; nu-ți e de ajuns cât m'ai pedepsit, înfundându-mă în temniță? Dați-ar Dumnezeu după faptele tale.

— Nu-ți fie teamă, moșule, îi răspunsei eu, căci te găsești față cu obraze curate și cinstite. Noi te-am chemat ca să ne tâlmăcești noima vorbelor: «Răsplătește-ți Doamne după faptele sale», cu cari mulțumești celor ce te miluiesc.

— Gândurile voastre, grăi neputinciosul, de vor fi curate și ne prihănite, Dumnezeu să vă ajute întru toate cu bine; iar de nu, să vă pedepsească, atât pe voi cât și pe feciorii voștri, așa precum copilul meu m'a asuprit la stăpânire, care m'a pedepsit zăvorîdu-mă în temniță, fără vină, încât ați am rămas orb, nevoit fiind a cerși la ușa bisericeii.

— Cine a fost feciorul tău și ce fapte rele ai săvârșit ca să te faci a ajunge în acest hal?

— Aveți îndurare, și se bătrânul, și îngăduiți-mă să stau jos, căci temnița m'a istovit, m'a sleit puterile.

Bêtrânul se aședă grecește pe scoarțele ce erau așternute pe jos, și începu a ne povesti în felul curgător :

— Pe vremuri, eram cojocar subțire. Trecând în a doua căsătorie cu o creștină, aceasta, încelând din viață fără vreme, 'mî lăsă pe grumajî un copil. După oarecare scurgere de vreme, copilul mărindu-se cum e bun de școlă, 'l dădui la părintele Ioachim să învețe pocóvna. Copilul creștea vêdend cu ochiî. Cu toată casna și truda ce pusesem pentru a'î da o făptură de om cu întregime de minte, nu fu chip să'î fac om ; apucăturile lui erau toate îndreptate spre rêu : era zavistios, pismătăreț și dărăpănător.

Intr'una din zile, mi se aduse vestea că stăpânirea 'l-a pus arcanul de gât și l'a luat în oștire, încorporându-l în roata tulumbagiilor. El, bănuind că eû l'ași fi dat de gât, prinse pe mine pismă și vrășmășie, așa că-mî făcea tot felul de neajunsuri. Mě plânsei la Parucicul din roata în care slujea, dar nici acesta nu mă îndestulă cu nimic, din pricină că acest blestemat, nu l'ar mai răbda Dumneđeû pe unde o fi, ajunsese în scurtă vreme să capete rangul de Feltsebel, așa că, după pravila oștireî, dânsul avea

voe să iasă din casarmă ori când avea postă.

Prin ce prilej nu știu, el se inhăită cu o văduvă, care, țice-se, era din neamul ciocoilor; ce bani căpeta îi toca cu dânsa pe blestemății.

Negoțul ce învêrteam de cojocărie-subțire pe vremea aceea făcea de se căuta nespus hârșile de oaie. Un căracalean, care făcea și dânsul negoț de hârșii cu toptanul, aflând că marfa mea era faină de tot, veni la mine acasă, pregătit cu bani buni, să-mi cumpere marfa. Era cam în murgul sereii când începurăm tocméla; cu lólă vorba, nu fu chip d'a sfârși daravera și aceasta mai mult din pricină că dânsul se găsea trudit de drum, și ast-fel rămase locmeala pe dimineață. A doua zi nădăjduiam, după cum e obiceiul negoțului, ca dânsul să mai dea și eu să mai las, să ne ajungem din preț și să-mi numere banii cuveniți. Blestematul de băiat, care aproape mă derăpănasese cu risipa banilor, de cari nu mai avea saț, vedând că nu mai are cum să mă mai înșele, sta la pândă ca tâlharii de codru. Aflând de sosirea aceluî neguțător ca să-mi cumpere marfa, afurisitul, pedepsi-l'ar Dumneđu după saptele lui, ar-

deînd de dorul banilor, se furișă în odaia neguțătorului, pe fereastră. În toiul nopții, și-l sugrumă, se vede, tocmai când sormanul dormea dus, prididit de oboseală.

A doua zi, deșteptându-mă și intrând în odaia în care dormea negustorul, ce să văd? sormanul era mort!

Allând vecinii, îndată se lăți vestea, cu iuțea glonțului, prin tot târgul. Toată lumea rămase ca trăsniță la auzul acestei vești, de oare-ce nu se mai pomenise în târgul nostru o asemenea negliuire. Într-o clipă se strânse norodul ca la bâlci. Cel de la stăpânire fură de așisderea vestiți și veni în grabă toată ortaoa de slujbași. Fără multă vorbă și fără judecată cumpenită, mă deteră pe mine de gât ca făptuitor al acestei negliuirii. De și mă muncii a le dovedi cu mărturie nevinovăția mea, toate au fost în zadar și nimeni nu-mi dete pic de creșământ. Mă luară, cu nepusă în masă, și mă închiseră vremelnicește la Agie, până ce se mai domoli norodul.

După ce mă scoaseră din beci, începură a mă cerceta, întrebându-mă cu ce mărturie mă pot sluji pentru a mă desvinovăți?

— Cu un nasture, le răsponsei eu,

din care se poate vedea deslușit roata tulumbagiilor în care se găsește omorîlorul. După cât cugetul îmi arată, făptuitorul acestei nelegiuiri nu pôte fi altul de cât blestematul meu de băiat, căruia, în vremea luptei ce a avut ca să doboare pe negustor spre a-l ucide și a-l fura baniî, i-a picat nasturile de la spențer.

Cu tôte aménunțitele cercetări ce s'aũ făcut, ȓice se, nu s'a putut dovedi tâlharul, căci ibovnica cu care trăia dăduse mărturie mincinosă, arătând că în séra când a făptuit neleguirea nu s'a clintit din casa dênșii, și că mărturia ce s'a găsit nu dovedește întru nimic că el este făptuitorul, căci el, venind adesea în casă la mine, a putut lesne să pėrdă un nasture de la spențer, prin urmare nu e drept să-l obijduiască, să 'i se arunce în spinare această vină.

Dupé cele chibzuite de cei mari ai Agiei, se dete creȓmėnt ibovnicei sale, ca una ce se pretindea că e neam de ciocóică, cu răgele și proptele.

Incheiară taclirul dupé plac, aruncând năpatea pe mine; vėndură harșiile cu toba la mezat; luară baniî și deteră de veste prin ținuturi că de se vor ivi rude de aproape din partea ucisului, să le în-

credințeze lor pentru despăgubirea banilor furați de la negustor; iar pe mine mă luară și mă aruncară în temniță, fără pic de milă, ca pe un tâlhar.

— AI în scire, moșule, ce s'a făcut acel nelegiuit și cu ce nume se slujea ca să fie în stare să scape de o așa mare vină?

— E! E! boerilor, cred că și d-vastră vă este în știre că cu grândeiu de aur se despică toate inimile putrede și fără temere de păcat. Cu banii hrăpiți lesne a putut, nelegiuitul, să pângărească slușbașii stăpânirei, puindu-l la cale să arunce totă vina asupra capului meu.

După ce s'a încredințat tâlharul că planul de scăpare, urzit cu atâta iscusință, îi isbutise pe deplin; după ce s'a încredințat că nu mai aveam chip de scăpare din temniță, puse zălog ecaretul ce-mi mai rămăsese și împingând bani pe la ai mari, fu înaintat din Felttebel Praporgic, și trimis la o roată din București.

Acolo, poroclită de neam ciocoaică, cu care trăia vremelnicește, îl puse la cale să iasă din oștire, pretinzând că ea are răgele să-l facă slujbaș în suita Curței Domnești, numai de se va legă să o ia de femeie, după pravilă. El o ascultă,

așa că în scurtă vreme, prin darul viclesugului și al zavistiei, ajunse fruntaș în lagma boerească.

Nu ținu însă multă vreme această bucurie, căci păcatul începu a-l prigoni, lovindu-i soția ciuma.

Pe vremuri, Voevođii nu prea puneau locmai mare temei pe sfaturile sfetnicilor, iar mai ales când erea vorba de asuprirea norodului cu ver-o dajdie nouă sau când erea în joc vre-o furătură din banii țarei, ei cercetau singuri toate acestea și pedepsiau cu foarte mare asprime pe cei vinovați.

Vodă al nostru, bun și iubitor de popor, dete poruncă pe acea vreme să se pregătească suita spre a cerceta în persoană ținuturile din partea Olteniei. De oare ce, după obiceiurile de pe atunci, era o rușine ca boierii din suită să nu aibă soție, și știindu-se că dânsul era veduv, îl căpătui, dându-i de gât o fetișcană, ȃice-se din flori, cu care prilej îl făcu mare Ispravnic al Olteniei, hărăzuidu-l cu rangul de serdarul Dan, din Dănăilă, cum se poroclea.

Indată ce se sui pe scaunul Cărmuirii, nelegiuitul dete poruncă slujitorilor de la temnița în care zăceam năpăstuii, pe

nedrept, să nu mai fiu volnic a mai
grăi cu suflare de om, ponosindu-mă
că sunt nebun. Și aci însă păcatul îl
prigoni, căci Vodă, descoperind mișelia și
nelegiuirea ce făptuise, sugrumând un om
nevinovat, 'l-a dat jos după scaun, cu pată.
El, vădându-se hulit de tot norodul, se
făcu nevedul, ca o nălucă, atât densusul
cât și soții a.

Oblăduirea, care pusese în scaun un
nou Cărmuitor, incredințându-se de nevi-
novăția mea, mă slobođi din temniță,
beleg de ochi și peritor de foame.

La auđuul celor povestite de moșneag,
rămăseși uimit și cu limba în gură legată.
Ispravnicul, vădându-mă schimbat la față,
se grăbi a mă desmetci, stropindu-mă
cu apă. Viindu-mi în simțire, ăiseși bē-
trânului să fie incredințat că dacă pămēn-
tul 'l va fi răbdat până ađi să îndure
vieața, ori unde se va găsi, Dumnezeu
nu-l va lăsa nepedepsit. Apoi dădui nenorocitul
unchiaș o pungă cu bani, spre
a'și putea îndulci traiul și a face să mai
ostieze puțin durerile ce îndura din pri-
cina nelegiuitului său fiu.

Eram foarte mahnit, căci, cu toată
truda ce îmi dedesem, nu fu chip ca
să dovedesc pe deplin urmele celor

prigoniți. Nu 'mî mai rămănea altă nădejde de cât a cercela, pe dibuite, pădurea unde lăsasem pe moș Sandu și Floarea, în prada focului. Când să plec, și aci ispravnicul îmi puse piedică, ȳicînd :

— Să fie cu ertăciune, arhon Grămălice. Nu voesc să plecî de la mine măhnit și nedomirit de vorbele ce ți-am spus, cam cu jumătate de gură, pe când ne întorceam de la biserică. Aibi dar îndurare și ascultă-mă.

Din cele ce urechile 'mî auȳiră de la acest sërman cerșetor, ne voind a fi fățarnic. 'ȳi mărturisesce în cuget curat că după cum s'a adevărit chiar cu mine, orî cine sêvêrșesce o faptă rea 'și ia rêsplata, mai curênd saũ mai târȳiũ. Născut nu din cei cari țin curelele la spațele butcei, ȳise Ispravnicul, ci din vișă de român neaoș, neprihănit, care la orî-ce nevoi simȳite de țară a știut să-și apere neamul cu vrednicie și bărbăție, cea ântêiũ icoană a neamului nostru a fost cîntea, așa că la Curtea Domnească toȳi cei cari împărtășiaũ acest dar erau cu drag vêduȳi și înaintaȳi în rang.

De la moartea bunilor și mult îngăduitorilor mei părinȳi, rămăsesem singur pe lume. Toate ale casei se găsiaũ cu

înelșugare, hambarele și coșarele pline cu bucate; ca să nu se nimicească me-razul lăsat de la părinți, mă dădui cu dragoste le gospodărie și la agricul-tură. Trebile mergeaū cu prisosința bine; 'mī lipsea însă un lucru, cel mai de că-petenie, adică un tăvarăș de inimă și fără vicleșug în ale cinstei. De și nu mă pricepeam pe atunci în asemenea treburī, când vine însă ceasul nu te mai întrebă de ce-ți e cojocul. Mē în-suraī fără a mai cerceta; luaī de soție o fată orfană a unui boer ȕis Cas-tron. Priimiī zestrea în bani naht și în ecareturī. Ca mulți alțiī, nu o prea brodiī cu însurătoarea, căci, în curs de ȕece ani de căsătorie, toate 'mī merseră pe dos. Holdele, când nu le bătea piatra, se prepădeaū din pricina secetei; când se nemerea să fie belșug, mă pomeneam cu câte un foc, ca din senin, care le prefăcea în cenușă.

Pe de altă parte, soția mea mă de-răpāna cu zaifeturī și caifeturī, întindēnd mese și făcēnd la chiolhanurī cu űingāiī.

În scurtă vreme, clăcașii dupē moșie, vȕdēnd că nici holdele lor nu mai rē-sar nici de sēmēnță și ca să nu rē-

mână și ei calici lipiți pământului, mă părăsiră, lăsându-mi moșia pustie.

Vedând că nu mai pot agonisi nimic din munca câmpului, vânduți toate ecaretele și le prefăcuți în bani, pentru a face față mosafirilor, carți nu mă mai slăbeați cu dragostea; ba, la urma urmei, mă și înglodați în datorii, numai și numai ca să nu priceapă soția că nu mai aveam nici de unele și nu eram în stare a mă lupta spre a face față traiului.

Densa, cu toată casna ce pusesem spre a o face să nu priceapă, se incredința în curând că nu mai aveam nici de unele, fiind aproape sărăcit; din această pricină i se tăia inima și, cădând la pat, se canoni cu boala multă vreme, din care boală i se trase moartea.

Față cu o asemenea stare de lucruri, mă simții coprins de o adâncă întristare. Stam pe gânduri ceasuri întregi, muncindu-mi mintea să descoper pricina nenorocirei care căduse ca o năpaste peste capul meu, din care mi se trăsese sărăcirea, pierderea avutului meu și a soției mele. Toată munca fu zadarnică, de oare ce eu mă știeam neprihănit, iar avutul ce stăpânisem de la

părinții mei era adunat cu sudoarea feței, fără viclesug sau înșelăciune.

Nu mă puteam deci domiri de unde isvorâse toată dărăpânarea, mai ales aducându-mi aminte de vorbele clăcașilor. că din banii de haram nu se alege praful.

Mi dădui cu socoteala că poate părinții raposatei mele soții, pe cari nu-i cunoșteam, agonisise bani cu păcat.

Având nisce rămășițe de daraveri cu Vătaful de Aproz de la Dicasterie, pornii la București, unde, din vorbă în vorbă cu dânsul, aflaî că era bun prietin cu boerul Castron, care, la chef, 'i se destăinuise lui în ce chip luase de suflet un copil și cum se făcuse avut.

Năstăsache, poreclit boerul Castron, cum se chema, fusese pe vremuri șef de masă (fecior) și mai pe urmă se ridicase la rangul de vâtaf de curte. El slujise prin mai multe curți boerești, unde, întrebuintând tot soiul de pehlivăni și matrapazlăcuri, se deprinsese a încărca la socoteala târguielilor cu nemiluita; afară de acest câștig necinstit, mai căpeta bacșiturii bune de la boerii cari jucau stos, bez presenturile cucoanelor, cărora le înlesnea să furișeze bi-

lete de dragoste prin buzunarele ante-riilor boerilor. Culmea mârșaviei o atin-gea însă când înlesnea pe sub masă, boerilor-cartofori, cărți măsluite.

În scurtă vreme, Năstăsache se îna-vuți din matrapazlăcuri și din camăta banilor ce da, în chip de împrumutare, pe la boerii destrăbălați în cheltueli, în numele unui cămătar armean, care nu era altul de cât el însuși.

Vedând că calicise mai pe toți boerii căduți în darul cartoforiei, având în mână zălog mai tot avutul lor și el ajungând om cu dare de mână, cu eca-returi și bănișori buni, fiind singur cuc și cu beteșugul stenosului, se hotări, pentru a nu i se perde numele, să ia de suflet pe pricopseală, de la cutie, un copil, care, cu vremea, să-l poarte po-recla, și, de va avea bune purtări, să-l lase clinorom.

Jupâneasa din casă care-l îngrijea, se vede, îi ghicise slăbiciunea și deci plăsmui un șiretlic pentru a-l veni de hac.

Într'adevăr, nu trecu mult și într'o dimineață se pomeni cu Jupâneasa că l aduce peșcheș o coșniță cu o loază de copil lepădat.

De și la început nu-l făcu tocmai mare

bucurie acest peșcheș, mai ales că loaza țipa în coșniță de-î lua aușul, totuși dânsul, spre a se încredința de este băiat, îl desveli, și tare se scârbi și se cătrâni când vădu că este parte femească.

Jupâneasa, pricepând că Năstăsache nu înclină a lua copil de acest soi, începu a toca cu floanca la verși și uscale :

— Ia te uită, cucoane, ce piciorușe cu nodurele, ce mânușiți lăboase, ce guriță și ce buze late, ce cap țuguial, ce nas borcânat; ași putea să jur că e făptură a cuconașului. Ia privește, e leit capul d-tale.

Năstăsache slătu puțin pe gânduri, apoi se hotărî să ia mai bine o fată, căci la bêtânețe o să aibă cine să-l îngrijească: o primi și o dete sub îngrijirea jupânesei ca să o dădăcească. Copila se făcuse mărișoră. În acest timp, Năstăsache, care suferea de năduf din ce în ce mai rău, era cu frica în sîn să nu care cum-va să moară d'anpicioarele. De aceea se hotărî a-și face adiată și lăsă ca fata să-l clinoromisească, când o ajunge vêrstnică.

Intr'o ți, nu mult după alcătuirea adiatei, fata fu înștiințată că Năstăsache,

ducându-se să se scalde la gărlă. s'a înecat în vultoarea de la Pricopoea.

— Aceste toate, urmă Ispravnicul, cum ți-am arătat la început, Grămălice, mi le-a spus Vătaful de Aprođi, bun prietin cu Năstăsache.

Atunci, numai, mă domirił : păcatul mă prigonise așa de groaznic din pricina zestrei isvorită din bani de haram.

Desnădăjduit, cum eram, mă tânguii lui Vodă, care 'mi cunoștea neamul, cerând îndurare d'a fi îngăduit ca slujbaș în Departamentul Dreptăței. În scurtă vreme, prin bună purtare și cinste, căpetai încrederea mai marilor și cu timpul fusei înălțat la rangul în care mă găsesc astă-đi.

— Ispravnice, ăisei eũ, Dumneđeu știe să facă rânduială, atât întru cele bune, cât și întru cele rele. Măriea Sa bine a chibzuit de te-a pus în capul acestei oblăduiri, de óre-ce ved că ai inimă bună și minte limpede. Adu-ți aminte în tol-d'a-una, mai cu seamă cât vei fi pe scaunul Cărmuirei, că atât bogatul cât și săracul, atât cel puternic cât și cel slab, trebuie să fie de o potrivă când este vorba de cumpena dreptăței.

Eū te las cu bine, Ispravnice, și Dumne-
deū să-ți dea gând bun spre binele ob-
ștesc.

Plecând, mă îndreptai spre pădure, cu
gând că dóră voiū da de vre-un semn
care să-mi arate calea spre dovedirea celor
prigoniți; nu putui da însă de nici o
urmă care să mă îndrepteze spre bordeiū.

În locul copacilor arși crescuse ciu-
lini, scăeți, mărăcinii și ghindă. așa că
era aproape cu neputință de străbătut.
'Ți eră mai mare jalea privind cum
cucovelile 'și făcuse cuiburii într'un loc
în care odinioară păstorii și călătorii se
adăposteaū la umbră și gustaū din bal-
samul mirositor al pădurei, potolindu-și
setea cu apa limpede ca lacrima a unei
gârlițe ce curgea prin apropiere.

Mă învêrtii prin împrejurime, mă răsucii,
că dór voiū da peste un semn după
care să mă pot domiri; toate însă fură
în deșert.

După câte 'mi dam cu socoteala, lo-
cul unde fusese bordeiul trebuia să fie
cam în spre limba pădurei. Mă așeđai,
decī, pe chichița căruței, că doar voiū
descoperi vre-un lucru cât de mic care
să mă călăuzească. Privind mereū țintă,

Începuse a mi se păienii ochii, așa că nu mai puteam vedea lămurit. Frecându-mi puțin ochii, de o dată zăresc într'un stufiș o bârnă ce se asemena cu o cruce. Această descoperire mă făcu să bănuiesc îndată că acolo trebuie să fie locul bordeiului, unde lăsasem pe d'al de moș Sandu cu Florea, în prada jocului, fără să le fi putut da pic de ajutor.

Bucuros că dasem în sfârșit de un semn, pun pe vătășelul care mă însoțea să meargă înainte prin tufiși iar eu mă iaș după dânsul. Străbătând hăcișul până la cruce, acolo veduși cu mirare că nu se mai zărea nici o urmă din bordei, nu mai era de cât o groapă cu mocirlă. La marginea groapei, pe un deluș, sta, ca o momăie, o bârnă, din furca unui puș, în chip de cruce.

Aci trebuie să fie, 'mi dîseși, căci crucea mă punea la bănuială. Mă apropiasi de acea bârnă spre a mă încredința pe deplin dacă era scris pe dânsa ceva. De și se vedeau urme de slove, nu se mai putea desluși însă nimic; totul perise, nu se mai zărea de cât, pe ici pe colo, câte o slovă; ploile, se vede, și zăpeșile le putreșise, după atâta amar de vreme.

Tóte urmele de dovedire par'că intrase în pământ; nu 'mî mai rămăsese nici un pic de nădejde. Plecaî deci amărît, gîndindu-mă încotro să apuc. Mare parapon mă cuprinse vedënd că nu pot isbuti în dovedirea urmelor celor prigonîți. Nu mă gîndeam de cât la firea lui Vodă, care, bănuind poate că am culezat să-l amăgesc, cu scop de a-mî face de lucru, mă va dojeni, fără să fiu vinovat.

Tocmai voiam să ies din acel hăciș, când aud înapoia mea niște văicărelî de om, care bléstema cu amar acel loc ce 'î răpusese pe Miercan și Sâmbotin. Oprindu-mă în loc, încep a mă uita în toate părțile, când zăresc un biet bêtrân văcar, care, după ce jupuisse pieile de la douî boî, și le agățase pe moacă la spinare, se pregătea să plece.

— Dar bine, moșule, 'l întrebaî eũ, ce mare neajuns ți-a făcut păduricea aceasta de o blestemî așa nemiluit?

— Apoi de, jupâne, 'mî dișe el, nu știî pesemne că vitele carî pasc pe acest pãrdalnic de loc sunt răpuse?

— Nu știũ, creștine, îî rãspunseî eũ. Rogu-te, fiî așa de bun și povestește-mî și mie această pãlăranie.

— Bucuros, jupâne. După cât 'mî pot da cu socoteala, trebuie să fie o bucată bunicică de vreme de când se adăpostea, într'un bordei părăginit, pe acest loc, un unchiaș și o femeie luată din ele, pe cari i-a mistuit focul de vii, pasă-mi-te din pricina păcatelor făptuile. Ursita le-a fost să-și ispășească greșalele în chinuri. De atunci, acest loc, cu tot ce crește pe dînsul, e blestemat; vila care apucă măcar o gură de iarbă, móre pe dată. Blestemul acesta cădu și pe bouleni mei, amăritul de mine!

— Daca știaî, îi țișei eú, că acest loc este blestemat, de ce nu ți-ai păzit vitele mai bine, ferindu-le a nu cădea în prada morței?

— Așa e, dar ce-î faci păcatului când e să cađă pe capul Românului! D'abia așipisem, sprijinit în moacă; când mē deștept ved că sêrmanele vile intrase prin afurisitul ăsta de hăciș, unde, măn-când ghindă turbată, s'aú unflat și aú murit pe dată.

— Cu ce prilej și cum a luat foc pădurea?

— Era cam pe la buricul țiței. Stam de cislă cu ciobănașul jupănesei Sorica; amēndouî ne păzeam turmele: dînsul oițele, eú vacile satului.

Oițele lui o luase razna prin pădure. De o dată, așa ca din senin, poate din pricina prea marelui arșițe a soarelui, vedurăm că pădurea luase foc.

Ciobănașul Gavrilă, vedându-și oițele amenințate să cadă în primejdie și voind să le adune lângă dânsul, începu să le cânte din fluer, căci avea mare dar la cântare, așa că la auzul ghersului său al fluerului, veneau la dânsul ori-de unde s'ar fi aflat.

Vedând că toată truda lui era zadar-nică, se repeși în pădure, ca un leu, să le adune; însă în deșert îi fu truda. De ce se apropiea, ele mai rău se virau în foc; îi era mai mare jalea să vezi o așa priveliște, cum bieteles oițe, coprinse de flacări, behăiau cât le lua gura.

Eu nu mă puteam urni din loc ca să-i dau mână de ajutor, de teamă ca nu cum-va vacile mele, cari se adăpau la isvorul din luncă, să ia nălucă și să sară în foc.

Nu trecu vreme ca de când începu a povesti, și iacă că zăresc pe ciobănaș scăpat din foc. Se înegrise de fum și se lupta ducând în cârcă o făptură de om. Fugea sormanul, cât 'l ținea pi-cioarele, spre casă, ca un nebun, așa că

nu putuŕ grăi nimic cu dēnsul, din pricină cā era departe ŕi se buimăcise de spaimă ŕi de fumul foculuŕ.

De atunci nu l'am mai zărit neam ; ci-că, după cum se svoneŕte, ar fi ajuns bine ŕi ar fi trăind în belŕug, prin țeri străine, nu ca mine, amărit ŕi bătut de stele. După toată caliciea, când era să capēt saricā ŕi opincī pentru vremea cāt am văcărit, acum o să trebuiască să mai slujesc de aci înainte cel puțin încă un an de țile ca să mē plătesc de Miercan ŕi Sāmbotin.

Acum vęd ŕi eū cā se adevereŕc vorbele luŕ al-de moŕ popa, cā Dumneđeū nu ajutā pe cei ce cautā să hrăpească sudoarea altora, cum a făcut mai de unăđi Pārcālabul satuluŕ nostru, care, după ce a calicit pe o groază de oameni, cu nāscocite birurī pentru plata haraciuluŕ cātrec Turchia, ŕi după ce le vëndu țoalele ŕi tot ce bruma mai aveaū ca să adune banī, apoi se lācomi ŕi la boulenī jupāneseŕ Arghira. Cu martorī mincinoŕi, înfățiŕați la Zapciū, Pārcālabul se făcu bun stāpān pe Miercan ŕi Sāmbotin.

Dumneđeū însă, în marea luŕ bunălate, nu îndurā acest pēcat ŕi dete la ivealā toate faptele luŕ rele. Intre altele,

se dovedi că Pârcălabul mâncase banii stăpânirei, pentru care faptă stă închis și așf. Pentru despăgubirea stăpânirei de banii furați de Pârcălab, Ocârmuirea i-a luat tot avutul. Măine trebuia să duc pe Miercan și Sâmbotin la târg ca să-i vîndă cu barabana tot pentru datorie către stăpânire.

— Da, moșule, ai dreptate. îi răspunsei eu. Se adevăresc cu bună seamă vorbele preotului. În adevăr, nu e nici o faptă, bună sau rea, pentru care făptuitorul să nu-și ia răsplata, mai curînd sau mai târziu. Mai ales cei răi, cei cari păcătuiesc și nesocotesc poruncile Sfintei-Scripturi, și iaă răsplata chiar aci pe pămînt.

Pentru ca să nu pălimesți întru cât-va, ține bănișorii ăștia spre a te plăti de vina ce ți s'ar aduce că nu ai îngrijit de vite, lăsându-le să pască prin hăcișul acesta blestemat, din care pricină li s'a tras moartea.

De așîșderea, rogu-te, moșule, a nu mă lăsa în nedomirire. Fii bun și arată-mi în ce parte a locului locuește jupâneasa Sorica, unde ȕicî că ai zărit pe ciobănașul Gavrilă fugînd cu o momăie în săptură de om ?

— În mahalaoa Balta-Verde, spre marginea târgului, grăi unchiașul.

Luându-mi rămas bun, mă urcaî în căruță și pornî cu cercelarea spre locul arătat.

Ajungînd la marginea mahalalei, în-tîlnî o bătrână, care ducea în mână un blid cu pomană de căpêtat. Ca să-mî fac de vorbă, întreb pe bătrîna, pentru al cui suflet rîposat este acea pomană?

Dînsa 'mî rîspunse cî pe acolo se ține obiceiul cî cei ce nu aũ urmași să'și dea singurî de suflet, cît sunt în viață, cîcî dupê moarte nu are cine îngriji pentru ertarea pîcatelor lor: cî acest obicei se ține de cînd a ars'o focul pe jupîneasa Sorica Ciobanca, de a cîrei urmă nu se mai știe nimica.

Vorbele bătrînei mă întristară și mai amar, cîcî vedeam stingîndu-se cea din urmă licîrire de nădejde ce-mî mai rîmasese. Nu-mî perduî însă cumpêtul și întrebaî pe acea bătrîna: cam ce greșeală putuse fîptui jupîneasa Sorica de cîduse o așa urgie peste dînsa?

— Ce să fie, jupîne, ia pîcatul cînd e să prigonească pe creștin, așa cî orî-ce ar face, de s'ar ascunde chiar în smîr-curile Mărei, tot nu poate scîpa.

De cînd jupîneasa Sorica adăpostise în casă o femeie luată din iele, toate

trebile începuse să-l meargă pe dos : oițele, după urma cărora se hrănea, periră într'o pădure, care a luat foc ca din senin ; pe fiu-său l'a luat la oaste ; iar în cele din urmă, focul îi mistui casa și tot ce bruma mai avea, din care pricină. după cât daŭ cu bănuiala, rămăseŭ și eŭ calică, așa că ađi capet de milă.

— Dar ce păcat ai săvârșit ca să ajungŭ într'un asemenea hal ?

— Ia lăcomia, bate-o-ar pârdaŭnica, jupâne. Omul, din firea lui, e nesășios ; ori cât ar avea de mult, rămneșle la avutul altuia și caută să 'i-l hrăpească, fără pic de frică de Dumnezeu.

În zarvăta focului, m'a împins ucigătoaca să puŭ mâna, usca-s'ar, pe două scoarțe, pe cari le-am pilit acasă la mine. Nu trecu mult și primiŭ răsplată faptei mele. Într'una din seri, întorcându-mă de la denie, găsesc ușa tindeŭ scoasă din țifini și în casă toacă : hoșii prădase tot ce găsisese în casă și mă lasase în sapă de lemn. Desnădăjduită cum eram, începuŭ să plâng cu foc ; vedeam bine că mă pedepsea Dumnezeu. ca pe una care mă lăcomisem să hrăpesc avutul altuia. De atunci n'am putut să-mi mai viuŭ în fire, așa că ađi, la vreme

de bătrânețe, n'am unde 'mî adăpostî trupul muncit de necazurî, și trăesc din mila unora și altora. Se vede că n'am ispășit încă păcatul de nu mă ia moartea!

— Nu ai putea să-mî spuî, bătrâno, ce prietinî mai de aproape avea jupâneasa Sorica?

— Părintele Onufrie, care î era și duhovnic, era cel mai bun prietin al casei.

Această lămurire mă învioră. Rugaî decî pe bătrână a-mî arăta unde puteam găsi pe preot.

— Părintele locuește în chiliile bisericei Sfântului Ilie, răsponse bătrâna. Dar nu te îndemn să te duci la dînsul, căci o să faci drumul degeaba, de vreme ce și pe dînsul l'a pedepsit Dumneđeu, din ce pricină nu s'a putut dovedi. Toată mahalaua se întreabă, și nimeni n'a putut afla taina cum popa, din așa senin, a fost luat de un vârtej și aruncat într'o mocirlă dincolo de streajă; de nu-l dovedea niște trecători, il mânca câiniî de viû. Se vede că l'a ajuns și pe el pedeapsa lui Dumneđeu pentru niscai-va păcate; căci de atunci zace dus, cu picioarele moi și gura încheștată.

Spre a înlătura orî-ce bănuială, ho-

tării a mă duce la preot acasă, nădăjduind că poate voiū putea afla vre-o lămurire. Plecând, dădui un icosar babei neputincioase.

Ajuns în curtea bisericeii, găsi pe preot zăcând dus, pe un pat, într'o chilie. Cum mă vădu, păru coprins de mânie. Inchiondorând ochii la mine. începu a bolborosi ceva din gură, din care abia putui înțelege cam următoarele :

— Ghicesc pricina care te aduce la mine, boerule. Ai venit să mă ispitești, spre a descoperi vre-o taină ; cauți să arunci în temniță pe un nenorocil care a greșit cu ceva. Află dar că rău te-ai îndreptat la mine. N'am nimic a-ți spune. Lasă-mă să-mi ispășesc pedeapsa pentru greșalele făptuite ; nu mă nevoi să-mi încarc sufletul cu vre-un nou păcat.

— Nu, taică părinte, îi răspunsei eū. N'am venit aci cu vre-un vicleșug, nici să te fac să cađi iarăși în vre-un păcat. Ași voi să aflu, de-ți este în cădere, dacă jupăneasa Sorica, care ți-a fost și fiică de spovedanie, mai are verii-un neam și de unde se trage obârșia ei.

Gândindu-se o țiră, 'mi răspunse că, după câte 'i s'au tainuit, neamul ei s'ar fi trăgând din Tergu-Jiului.

Toată truda mea, spre a face pe preot să-mi dea ceva lămuriri în privința ju-pănesei Sorica, fu zadarnică, de oare-ce moș-popa, pironind ochii în grinda ta-vanului, nu mai dicea de cât: «Iartă-mi Doamne păcatele și nu mă mai chinui».

Părăsind chilia sërmanului preot, luaî calea spre Têrgu-Jiului. Tot drumul nu-mî putui lua gândul de la preot. Se vede că Dumneșeu îl pedepsea așa de aspru din pricină că nu știuse să păstreze, după cum cere rânduiala canoanelor, taina spovedaniei. Din vorbele lui înțeleșeam că, fiind fragei de gură, des-tăinuise cele ce îi se spovedise oamenii, ceea ce a dat prilej stăpânirei să des-copere și să pedepsească pe cei cari sêvêrșise fapte rele.

Dupê un drum lung și obositor, ajunsel în Têrgu-Jiului. Înainte de a intra în oraș, plânui să mă furișez, spre a nu mai da ochii cu Ispravnicul, de teamă să nu mă țină de vorbă și să mă facă ast-fel să pierd vremea zadarnic.

Trecând streaja, ved că nu mă în-treabă nimeni, cum era regula, cine sunt, de unde vin, dacă am bilet de drum, așa că puteam să mă strecor nesupêrat

de nimeni. De o cam dată nu pricepuț pricina acestei neorândueli, atât de vătămătoare intereselor cârmuirii.

Aruncându-mi ochii împrejur, zării un paznic, tolănit într'o giremea de coșar, pe care întrebându-l pentru ce căpitanul streajei nesocotește poruncile maî marilor și lasă straja vraise? acesta 'mî răspunse că, de când căpitanul streajei a fost mazilit de Ispravnic, toate treburile merg rău și anapoda.

— Dar din ce pricină a fost mazilit? întrebaî eu.

— Apoi să veđi, boerule, ți se paznicul. Căpitanul era tovarăș cu făcătorii de rele, pe cari îl îngăduia, în toiul nopței, să treacă streaja spre a prăda pe lérroveși, apoi făcea pe din două prada. Urciorul nu merge însă de multe ori la fântână. Ajungêdu-l blestemul celor jefuiți, nu întârđia a 'și primi răsplata faptelor sale. Așa, maî de ună-đi, într'o noapte, pe când căpitanul streajei sta la pândă, așteptându-și tovarășii, se pomenește cu un lup turbat care, neținând socoteală că are de a face cu gogeamite căpitanu de streajă, se repede asupra-i cu furie, mușcându-l în maî multe locuri. Nu trecu mult, și, din pri-

cina acelor mușcături, turbă și căpitanul streajei.

Ispravnicul, aflând că prădăciunile din oraș erau săvârșite de o ceată de hoși, în lovărășie cu căpitanul streajei, l'a mazilit îndată. Apoi trimise poteră ca să prindă pe tâlharî; mai bine de patru zile potera se află în goana lor.

Ceea ce aușil mă scârbi amarnic. Vedeam bine că nelegiuirile și hoșiile se întinseseră peste întreaga țară. Și ceea ce mă mătnea și mai mult era faptul că slujbașii, de la mic până la mare, în loc să apere interesele obștiei, tocmai ei erau cei mai mari hoși.

Amărit cum eram, luaș drumul înainte. N'apucaș să intru bine în tîrg și vîd, cam la colțul unei uliș, o casă frumoasă, care nu semăna de loc cu cele de pe vremuri, cu strașina ca cozorocul șepcei. Tocmai voiam să cotesc uliș, ca să întîlnesc pe cine-va spre a afla acui era acea casă frumoasă, când vîd o ceată de oameni, cari se îngrămădeaș să vașă pedeapsa ce trebuia să sufere un brutar, care vîndu-se pătne lipsă la dramuri și căruia 'i se legase o pătne de găt, nevoindu-l să strige în gura mare: «Cine o face ca mine, ca mine să pașă!»

Mulțimea adunată aștepta să cumpere, pe jumătate preț, pâinea luată cu iama, iar cei nevoiași să capete de pomană, cum era obiceiul.

După ce se sfârși acest alai, văd o femeie ducând pe cap un coș cu pâine. Mă apropii de dânsa și întrebând-o unde duce pâinea, femeia îmi răspunse că la jupâneasa Soricheasca, care făcea pomană. La întrebarea mea, unde șade acea jupâneasă, femeia îmi răspunse arătându-mi casa cea frumoasă.

Ea trebuie să fie, ȕisei în mine. Și-a pocit numele, ca să se facă de modă, ca și fasonul casei.

Spunând femeii cu pâinea că și eu aveam treabă cu jupâneasa Soricheasca, mă luai după dânsa. Ajungând acasă, spusei unei slugi că aș vrea să vorbesc cu stăpâna-sa. De și eram cu totul necunoscut, sluga mă poști în casă, unde dădui peste o femeie bătrână, stând pe un pat împodobit cu niște scoarțe foarte frumoase.

Cum mă vădu, bătrâna se sculă în picioare.

Eă, ploconindu-mă, îi ȕisei:

— Bună vremea, jupâneasă. De nu ȕi-e cu supărare, rogu-te, ai putea să-mi

spui dacă d-ta ești Sorica din mahalaoa Balta-Verde, din târgul Craiovei? Un duhovnic din orașul Banilor m'a îndreptat și m'a încredințat că aceea pe care o cat ar fi în Târgu-Jiului.

— Da, boerule, eă sunt Sorica, răs-punse bētrâna cu filotimie. Să am ier-lăciune, ce vânt te a adus tocmai pe aici și cu ce te-ași putea sluji?

— Dovedirea unei mari lăine m'a pus pe drumuri și nu-mi dă răgaz să mă în-deletnicesc și cu alte treburī ce am. Află dar că ași vrea să știu ce s'a făcut cio-bănașul Gavrilă, d'așișderea și nebuna pe care a scăpat'o el din gura focului întemplat într'o pădure?

Bētrâna, pricepēnd, se vede, scopul venirei mele, la început se cam codi; pe urmă însă, de teamă să nu cadă în vre-o belea, căci ghicise că eram omul stăpânirei, se răs-gândi și începu să gră-iască după cum urmează:

— Rēposatul dumnealui era păzitor de vite la curtea Ispravnicului din Craiova. Intr'o zi, cam pe când începe a-murgul, după ce isprăvi cu vitele, așe-dându-le după rost în coșare, rēposatul bărbatu-meu, Dumneșeu să-l ietre și să-l fie țărina ușoară, venea spre casă, când

în cale se împedecă de un ghimotoc. Ce cređi că era acel ghimotoc de care se împedecase? un ângeraș de copil, care dormea dus, cu zîmbelul pe gură, de 'l era mai mare dragul să-l privești! Dumnealui, din fire foarte milos, s'a înduioșat și, luându-l în brațe, purcese înainte.

Ajungînd acasă și arătându-mi-l, mare îmi fu bucuria, mai vîrtos că nu aveam copil. Cea d'întîiū grijă a noastră fu să cercelăm spre a ne încredința de era creștin ori ba. Foarte ne mirarăm când, desfăcînd scuticile, dădurăm peste o pungă cu bani. Dumnealui, bănuind că 'i era foame mititelului, aduse pe dată o creștină să-l alăpteze. A dona ți 'l botezarăm după pravila creștinească, hărăzându-i numele de Gavrilă. Apoi unde nu era drăgălaș și vioi, bată-l norocul, așa că în foarte scurt timp căpetai pentru el o dragoste mai de haî de cât de mamă și-l îngrijeam ca ochii din cap.

Nu mult după aceasta, într'o ți, pe când rēposatul dumnealui se afla cu vitele la păscut, într'o pădure, îl intră în talpa piciorului un spin otrăvit, din care pricină abia putea pune piciorul în pămînt. Din bun sdravăn și

sănătos ca tunul, de o dată se trezi nevolnic.

Vedând că nu mai poate îngriji cum trebuie vitele Ispravnicului și nevrând a'și păta vrednicia, se duse la vătaful curței și, după ce se răfui cu dânsul, îi dete în primire vitele până la una.

Boala se înrăia din ce în ce mai mult; cu toate descântecetele și oblojelele nu fu chip a'î da de leac, așa că, din pricina asta, în scurtă vreme 'și dădu obștescul sfârșit.

Gavrilă crescua mândru și chipeș și era ascuțit la minte și sârguitor la învătătură; dar, din pricină că nu prea eram cu dare de mână, fusei nevoită a'î stinjeni de la școală.

Din bruma de bani ce'mi mai rămăsese cumpărai câte-va oițe și un berbec și le încredințai îngrijirei lui Gavrilă pentru a ne putea scoate hrana. Trebile nu ne mergeau tocmai rău, așa că ne agoniseam cu cinste pâinea de toate zilele.

Intr'una din zile, pe la nămiez, mă pomenesc acasă cu Gavrilă; ciobănașul aducea în cărcă o femeie lipsită de judecată, pe care o scăpase din prada focului ce se întâmplase în pădure, cu

care prilej dragile mele oițe au fost prefăcute în cenușă.

De când femeea cea nebună călcase pragul casei mele, toate începuse să-mi meargă pe dos, par'că căduse un blestem, o pacoste asupra capului meu. Pe di ce trecea, lucrurile mergeau din rău în mai rău, așa că nu mai știam ce să-mi fac capului. Mai întâiu, perdui, singurul sprijin ce aveam pe lume: pe Gavrilă îl luă la oaste.

Nu trecu mult și vedui adevărindu-se dicătoarea că o nenorocire nu vine nici o dată singură. Intr'una din zile mă pomenii cu casa în prada focului, așa că mi mistui toată bruma de avut ce'mi mai rămăsese.

Vedând că nu mai am nici de unele rămânând pe drumuri și calică lipită pământului, mă făcuî nevăduță. Ne mai având nici o nădejde de nicăieri, mă aședai în acest tîrg, de unde se trage tot neamul meu.

— Dar ce s'a făcut femeea cea nebună? In ce polk și roată se găsește Gavrilă? întrebai eü.

— In vipia focului, nebuna, de spaimă, se vede, a luat-o la fugă spre Jiü, unde bănuesc că, aruncându-se în apă, s'a

înecat, de oare-ce de atunci n'am mai aflat nimic de dânsa.

Iar Gavrilă, pe care Ziditorul l'a înzestrat cu darul ghiersului, și mai ales că cânta foarte frumos din fluer, a fost băgat în musica ștabului ostășesc, unde în curând ajunse învățătorul răcușilor din roata ștabului.

În toate răvașele ce mi le trimetea; mereu mă întreba de femeea nebună, se vede că prinsese mare dragoste de dânsa. Indată ce află că 'mî-a ars casa și că nebuna se făcuse nevădută, Gavrilă eși din oștire și plecă în năuntru, în țeri străine, pe cheltuiala unui boer, ca să-și subțieze glasul.

De când a fost luat în oștire n'am mai dat ochi cu dânsul de cât o singură dată, cu care prilej 'mî-a dat bant îndestulătorii cu cari am clădit căsuța în care mă adăpostesc. Plecând, nu m'a uitat, căci din când în când îmi trimite câte ceva de cheltuială.

— Unde se află în timpul de față?

— Cam perdându-și frumusețea și puterea glasului, s'a dus la Beci să și'l meremetisească.

De bucurie nu 'mî mai încăpeam în piele vedând că se ivise o rază de lumină,

care rază nădăjduiam că 'mî va lumina calea spre a dovedi ceea ce urmăream.

Înainte de a sfârși vorbirea cu bătrâna, pentru a domoli gândurile cari 'mî munceaŭ mintea, o întrebai dacă Gavrilă are vre un semn pe trup.

— Da, răspuse bătrâna, la încheetura mânei drepte are o pată în forma unei cordele, care se întinde pînă la grumaz.

— În răvașele ce ai primit de la dînsul nu 'ŭi deslușește unde lăcuește în Beci?

— Pînă acum nu 'mî-a trimis nici un răvaș; iar banii îi primesc de la căpitanul de poștă, pachetați în piele, cu o sumedenie de peceți. Am început să nu mă mai domiresc din pricină că de o bucată de vreme s'a răcit de mine foarte mult, par'că ar bănui că nu sunt adevărata lui mamă. Aceasta m'a mîhnit amar.

Lămuririle bătrânei mă lăcură să nădăjduesc că nu sunt departe de dovedirea celor ce urmăream; dar sorocul de o lună ce 'mî pusese Vodă era aproape de sfârșit, așa că, în cele căle-vașile ce 'mî mai rămăsese, 'mî era cu neputință a aduce la îndeplinire însărcinarea ce aveam. Mă învêrtii, mă răsucii,

făcuî tot soiul de socoteli, dar totul fu zadarnic. D'altminteri. nu voiam cu nici un preț să mă întorc la Curtea lui Vodă fără o desevêrșită isbândă.

Dupê oare-care chibzuială, în cele din urmă mă hotărîi să aștern pe hârtie tot ce întêmpinasem până atunci și o dată cu aceasta să rog pe Vodă a'mi îngădui să trec hotarul spre a mă duce la Beci, unde nădăjduiam să pun mâna pe firul blestemului.

Sfârșind toate astea. rugai pe bêt-rână a mă găzdui până ce voiû primi rês-puns de la Curte. Jupâneasa Sorica primi ruga mea cu fôrte mare bucurie și pe dată dete poruncă să mi se pună la îndemână tot ce voiû avea trebuință.

Dupê ce ospêtai, plecai spre căpitanul poștei spre a regula pornirea răvașului ce trimeteam lui Vodă. Cu acest prilej voiam să cercetez și să culeg niscai-va deslușiri în privința banilor trimiși bêt-rânei, de Gavrilă, de la Beci.

La poștă găsiî numai pe vâtaful surugiilor, care 'mi spuse că căpitanul poștei fusese închis la gros din pricina faptelor rele ce săvêrșise; iar că, în lipsa căpitanului, Ocârmuirea 'l însărcinase pe dênsul să îndeplinească această slujbă.

Încă unul, ȕisei în sine.

— Dar ce faptă a sèvèrşit.

— Ce să fie, boerule ! Prin meşteşug diavolesc, amesteca caii ȕèranilor cu ai poştei ; cu chipul acesta 'i lua de gloabă, îi înfèra cu semne mincinoase şi pe urmă îi făcea trampa cu alţi cai de pe la poştile vecine.

Această negustorie necinstită nu şinu însă multă vreme, de oare-ce păgubaşii pornind cu plângere la Cârnuire şi dovedind cu mărturiî indestulătoare cum li se furaî caii. Oblăduirea făcu pe dată cercetări amènunţite, cu care prilej se dovedi, chiar din cataştişele căpitaniei de poştă, că banii ce 'i dădea stăpânirea, ca să cumpere cai pentru împlinirea golului lăsat de caii neputincioşî sau morţi, îi mîncase căpitanul. iar numèrul cailor îl îplinea cu cei furaţi de la locuitorî. Toată truda căpitanului, de a se desvinovăţi cu jurăminte mincinoase, fu zadarnică, aşa că nu mai putu scăpa de pedeapsă.

La câte-va ȕile după ce fusese închis la gros, îl atinse mânia lui Dumnezeu. Voind să fugă peste holar, ca astfel să 'i se peardă urma şi să scape de pedeapsă, în pădurea de la Creasta fu

năpădit și sfâșiat de viū de fiarele sêlbaticе.

Câte-va țile după această întâmplare, se dovedi, după veștminte și cisme, că căpitanul fusese mâncat de lupi.

Hoții fără sfârșit ale slușbașilor mă îngroziră într'atât, în cât vedeam bine că se întinsese peste țară o pânză de rēi-făcētorī, pentru a căror stârpire se cerea o mână de fer, care să-i lovească fără cruțare și îndurare. Aceasta nu o putea face de cât Vodă, dacă ar fi fost pus în cunoștință de cum merg lucrurile prin județe.

Pentru a asigura cât mai bine răvașul ce trimețeam lui Vodă, dădui poruncă vâtafului de surugiū să îndrumeze un olac sdravēn cu opt cai voinici, cu care să pornească un vătășel spre București spre a duce rēvașul, iar când se va înapoia cu rēspunsul ce adăstam de la Curte să il trimeată la locuința jupānesei Sorica, și să il lase acolo, eū fiind hotărīt a trece hotarul, după cum aveam poruncă. Inchipuita pornire peste hotar, despre care vorbisem vâtafului de surugiū, avea de scop a înlătura ori-ce bănuială că aș fi venit cu vre-o poruncă de sus spre a descoperi niscai-va potlogării ale slușbașilor din partea locului. Cu acest mijloc

nădăjduiam să dovedesc în taină chipul cum Ispravnicul ocârmuia județul.

Înapoiindu-mă la gazdă, așteptai răspunsul de la Curte vr'o opt zile. În dimineața zilei a zecea mă pomenesc cu Ispravnicul, însoțit de un străin. După ploconeala obicinuită, Cârmuitorul 'mî dete un răvaș; era răspunsul lui Vodă. Din citania acestui răspuns, în care Măria Sa, pe lângă că-'mî lăuda vrednicia ce pusesem până atunci în îndeplinirea însărcinării ce-'mî dase, încuviința mergerea mea peste hotare pentru a cerceta mai departe și dovedi taina ce urmăream.

Pentru a-'mî înlesni și mai mult cercetările, Vodă avusese grijă să-'mî trimită și un tâlmaciū, care să mă însoțească la Beci.

După ce isprăvii de citit porunca lui Vodă, mă dădui în vorbă cu Ispravnicul despre trebile țerei. Între altele, îi mulțumii atât pentru rîvna și graba ce punea în apărarea intereselor obștești, stărpind hojiile de tot soiul din ținutul seū, cât și pentru osteneala ce-'și dase, venind în persoană să-'mî înfățișeze pe tâlmaciū.

Ispravnicul, supărat pe mine, se vede, din pricină că mă ferisem a da ochi cu

dênsul, 'mî rêsponse cu rēceală că un bun slujbaș este dator să'și îndeplinească cu sfințenie însărcinările ce are, și pentru aceasta nu 'i se cuvine laude.

Pentru a'l îmbuna și a'l scoate din orî-ce bănuială, îl rugai să nu aibă nici un parapon pe mine și să înlătore orî-ce supărare, de oare-ce nu stă în firea mea de a probozi pe slujbașii pricepuți și știutori a îndeplini poruncile Măriei Sale, mai ales când mă grăbeam a porni peste hotare, în care timp aveam trebuință de sprijinul lor.

Ispravnicul, pentru a mă scoate de la orî-ce bănuială, dete poruncă pe dată să mi se aducă un poștalion cu cai din cei mai buni. După ce-mi luaî rēmas bun de la Cărmuitor și după ce mulțumiî jupănesei Sorica pentru filotimia ce-'mî arătase, găzduindu-mē, imî făcuî semnul crucei și mă urcai în trăsură, împreună cu tâlmaciul, luând drumul cel mai scurt, pe la trecătoarea Petroșani.

Indată ce ajunserăm la vama nemțească, grija de căpetenie a finanților împărătești fu de a ne cercela cu cea mai mare băgare de seamă dacă nu cum-va aveam asupra-ne niscai-va praf de pușcă, aceasta din pricină că no-

roadele din partea locului se ridicase cu bărbăție în potriua stăpânirei, cerând a fi și dênsele de o potrivă în drepturi cu cele-lalte limbî din împărăție. Cu toată strășnicia impilatorilor, de ceea ce s'aũ ferit mai mult n'aũ scăpat, căci no-roadele, în pornirea lor dreaptă, nu s'aũ oprit în cale, ci aũ stăruiț întru căpătarea drepturilor ce li se cuveneaũ.

După ce se asigurară că n'aveam marfă de care se interesaũ finanții împărățești, ne luară pasușul și după ce'l trecură în catastișe ne deteră voie să ne urmăm drumul.

Pe drum, tâlmaciul mă sfătui să la-păd în Sibiũ antereul și gugiumanul și să mă înbrac cu strae nemțești, aceasta pentru a mă asemena cu portul celor de la Beci. Indată ce ajunserăm la Sibiũ, intraĩ în'to dughiană, unde mă îmbrăcaĩ de sus până jos cu țole nemțești.

După ce poposirăm pușin, ne urmarăm drumul înainte. După o călătorie de 20 de țile, ajunserăm, pe la amurg, în têrgul Beci.

A doua țĩ, călăuzit de tâlmaciũ, mă îndreptaĩ, potrivit poruncei lui Vodă, spre casa în care ședea Capul Chehaia (Consul Român). Ajuns acolo, rugai pe

un slujbaș să-l vestească că două călători, trimiși de Domnitorul Munteniei, doresc să-l vorbească.

Pe dată ce auți că suntem trimiși de Vodă, slujbașul ne pofti sus, unde ne întâmpină Chehaiaoa în chipul cel mai politicoș, potrivit rangului. După ce ne recomandarăm, mă întrebă de scopul pentru care mă trimetea Vodă la dânsul.

Eū mă mărginiți ai spune pe scurt că doresc să aflu mai multe deslușiri despre un Muntean, cântăreț cu renume, care s'ar fi așezat în acel oraș, ca să se vindece de o boală de gât, din care pricină nu mai poate cânta. Vodă a poruncit să se facă întinse cercetări pentru dovedirea lui spre a i se da în stăpânire o clinoromie ce i s'ar cuveni numai lui.

— Cum se numesce acest cântăreț, întrebă Chehaiaoa, și cu ce doștor se caută?

— Numele lui din botez e Gavrilă, afară de nu și l'o fi pocit, ca să se facă de modă. El a fost trimis aici de un boer să învețe școla de cântări.

Din ce pricină nu știu, și-a pierdut glasul. așa că acuma cală să și-l meremelisească.

Chehaiaoa, gândindu-se puțin, 'și a-duse aminte de așa ceva și mă îndreptă să cercetez la o casă unde se îngrijesc bolnavii cu dare de mână.

Mulțumit de cele ce aflasem, mă pregătam să plec, când Consulul mă opri, ȳicându-mi că dorește a-mi vorbi ceva în taină. Lăsa pe talmaciū să adăste, iar noi trecurăm într'o odaie d'alături. După ce se incredinșă că suntem singuri, Chehaiaoa începu să mă întrebe despre mersul trebilor țerei, dacă se adeverește. după cum se svonește, că Poarta are de gând să ceară sporirea haraciului, din pricina zizaniilor și uneltirilor urzite de fanarioii.

— Măriea Sa Vodă, respunsei eū, după cum am putut înțelege din slaturile ce are cu Sfetnicii sei, stă bine cu toate Impărățiile.

Pe de o parte, Turchia s'a legat să ne dea oștire indestulătoare. care, la vreme de nevoie, să ne apere contra dușmanilor cari ar căuta să năvălească în țară.

Pe d'altă parte, Rusia ne-a făgăduit că de vom fi cu dēnsa, de o vom ajuta într'un viitor rēsboiū, ne va da Basarabia.

Numai Nemțimea nu ne prea vrea binele. După cât am putut afla, pricina ar fi că suntem bănuți a fi în înțelegere cu noroadele din Ardeal, cari au început să se miște, cerând să fie de o potrivă îndreptățite ca și cele-lalte neamuri din Impărăție.

De alt-fel, se țice că Impăratul nu privește cu ochi răi plângerea celor din Ardeal și ar fi hotărît să încuviințeze a li se da și lor drepturi de o potrivă cu cele-lalte neamuri din Impărăție.

Cele ce ți grăesc, adăugați eū, să le păstrezi în taină, ca nu cum-va, aflându-se, să prindă pe noi dușmănie și mai mare și să dăm de cine știe ce buciuc.

Măria Sa m'a însărcinat a te ruga din parte-i să te dai în vorbă cu cei mari, cu prilejul zăiseturilor ce se fac la Curtea împărătească, la țile mari, ca să ne ocrotească neamul, care în tot-d'a-una a știut, la vreme de nevoie, să se lupte cu bărbăție pentru apărarea Coroanei împărătești.

Sfârșind vorbirea cu Chehaiaoa, imi luați rămas bun și plecați împreună cu talmaciul spre gazda lui Gavrilă. N'apucaram să ieșim bine pe porța Consulatului, numai ce ved două iscoade că înhață de

guler, pe neașteptate, pe bietul tâlmaciū. Purtarea acelor ómeni mă uimi, mai ales că nu mă puteam domiri de loc ce pricină putea fi la mijloc, de óre-ce pretutindinea pe unde trecusem, pe la tóte streajele. sërmanul tâlmaciū se purtase cinstit și cuviincios.

Chehaiaoa, care ieșea tocmai atunci din casă spre a se duce în lêrg, vedênd cele ce se petreceau și întrebând ce vină se aduce tâlmaciului, află de la iscóde că omul care mă însoțea era părtaș într'un furtișag de bani ai stăpânirei, din care pricină era urmărit după semnele date de ómenii poliției.

Toată truda Chehaialei, vorbindu-le pe limba lor, de a lăsa pe tâlmaciū pe chezășie, fu zadarnică.

Mare parapon mă coprinse din pricina rușinei ce mi se făcuse, mai ales gândindu-mă că fusesem însoțit de un hoț. Purtarea lui mă făcu să cred, cu drept cuvênt, că în adevêr el era vinovatul, de óre-ce, fără nici o noimă, înainte de a intra în têrgul Beci, își răsese favoriții și mustățile. Ca să mă îndreptălesc în fața Chihaelei, că eū n'am cunoscut pe tâlmaciū ce fel de tacâm de om e, aruncaí tótă vina pe Aga din București,

spunând că dânsul mi l'a colăcit, ca unul ce avea darul de a vorbi mai multe limbi străine. Nu-mi prea păsa de pielea tâlmaciului, de oare-ce nu eram din acei cari sprijinesc pe oamenii necinstiți; supărarea mea era că mă găseam în încurcătură din lipsa unui alt tâlmaci.

Chehaiaoa, vădând că am rămas fără tâlmaci, așa că nu mai avea cine mă călăuzi, mă însoți până la casa unde locuia Gavrilă. Ajunși acolo, Consulul mă poartă în gazdă la dânsul, după ce voiți isprăvi trebile ce aveam, apoi ne despărțirăm. Întrebând pe portar dacă acolo șade cântărețul Gavrilă, acesta mă îndreptă la catul al doilea.

Pe când urcam scările, mă întâlnii cu un bărbat bine făcut, chipeș și frumos la față. La vederea lui, un fior mă săgeată prin tot trupul. Spre a mă încredința că nu era o vedenie ceea ce mi se înfațușă înaintea ochilor, îl oprii în loc și cerându-i iertăciune, îl rugai a-mi spune dacă nu e Român din Valachia și dacă nu se numește Gavrilă ?

— Da, domnule, mă numesc Gavrilă și sunt din Valachia, răspuse el cu un glas răgușit. Cărei împrejurări dato-

resc onoarea prezenței d-voastră și cu ce v'ași putea servi? Sunt la dispoziția d-voastră, mai ales că o să am ocazia să aflu noutăți din țara mea natală. Pentru a putea da o mai mare atențiune la cele ce doriți a afla de la mine, dați-mi voe a vă ruga să bine-voiți a lua dineul împreună.

Chipul cum fusei primit mă umplu de bucurie. De și ardeam de nerăbdare de a afla cu un ceas mai înainte adevărarea tainei ce urmăream cu atâta rîvnă, totuși primii a cina împreună.

Coborându-ne în ospelărie, ne aședărăm la o masă. Incepînd destăinuirea, găsim cu cale a trece peste miclele amănunte; îi povestii numai că s'a dovedit un meraz cu prilejul cercetării unor hrisoave vechi de la Departamentul Dreptăței, pe care Vodă, nevoind a-l vërșa în Visteria țerei, m'a însărcinat pe mine a cerceta și dovedi pe cei în drept a stăpâni acest meraz, așa că, după câte s'aŭ svonit, el, Gavrilă, ar fi îndreptățit după pravilă să se folosească de această cliromonie.

Gavrilă, punînd mîna la limplă ca și cum ar fi voit să cugete la ceva în taină, se grăbi a slirși masa. Inainte de

a părăsi ospătăria, dete poruncă să ne aducă cafelele sus. Urcându-ne în odaia lui, eū mă aședai pe un jeț, lângă o măsuță, iar dēnsul pe un scaun, în apropiere de mine, și începurăm să vorbim iarăși despre taina ce urmăream.

— Domnule, 'mī dīse el, de și nu am fericirea a cunoaște personal pe Măria Sa, totuși, după cum mi-l recomandați, trebuie să fie un om just și iubitor de neam, de vreme ce nu voiește să pună stăpânire pe o avere ca nu-l aparține.

De și ascultam cu amēndouē urechile, totuși 'mī lu aproape cu neputință a înțelege tōte vorbele lui Gavrilă, de aceea îi dīsei :

— Boerule, te rog să nu te superī, nu mai grăi însă așa de subțire, căci nu te pot pricepe. De, noi, ăștia de moda veche, nu prea suntem obicīnu-iți cu vorbirī de soiul acesta. Noi am căutat să păstrăm cu sfințenie limba moșilor și strămoșilor noștri. Nu e vorbă, e bine orī ce știe omul, limba țerei lui însă să nu o uite.

Gavrilă răspunse suridēnd :

— Ai mare dreptate, Grămățice ; lipsind însă din țară de mult timp, am cam uitat graiul românesc și m'am

deprins cu obiceiul limbelor din țările în cari am trăit. Totuși, mă voiu sili din răspuțeri să-ți vorbesc după plac.

Să ne urmăm dar șirul vorbirei. Află dar că m'am născut în orașul Craiova, mahalaua Balta-Verde, unde am deschis ochii pe mama Sorica. Ajungând vîrstnic, m'a luat la oaste și m'a înrolat la musica ștabului din București, de ore-ce eram înzestrat cu darul cîntărei.

După cum e obiceiul, la țile împărătesci și la anul nou eram posilit cu banda să cînt la boerul Copcărel. După masă, cam prindend la chef, boerul mă punea să cînt din gură cîntece de lume, așa că de atunci, plăcendui foarte mult glasul meu, prinse de mine o mare dragoste. Nu făcea el cel mai mic ziafet fără să nu mă postească și pe mine. Toți prietiniil boerului, și mai ales cocoanele, mă lăudau nevoe mare pentru chipul cum cîntam.

Liberându-mă din oaste, mă dusei la boer să-mi iaă diua bună, căci eram hotărât să mă întorc acasă. Cum mă vedu, boerul începu să mă descose de unde sunt, ce învățatură am și dacă voesc a primi să mă trimeală în năuntru, ca să învăț a cînta.

Eū primii bucuros propunerea boerului, mai ales că-mi cam perise dragostea de a mă întoarce acasă ; nu uitai însă de a vesti despre aceasta pe mama Sorica, spre a-mi ști de urmă.

Boerul Copcărel mă luă și merse-răm împreună la Consulul nemțesc, unde se legă să-mi dea câte 20 galbeni pe lună în tot timpul cât voiū sta la învățatura muziceii. După ce se făcură pravilniceștele forme, Consulatul mă trimese la Halla de cântece și jocuri din Lipsca.

Maestrul școalei, cum mă vedu, începu să mă cerceteze d'aproape și încredințându-se că aveam darul cântărei din gură și din fluer, hotărâ ca să învăț a cânta cu glasul.

Indată ce mă aședai în școală, mă pusei pe muncă. În scurtă vreme, mă deprinsei a deslega și citi orî-ce soiū de note de muzică. Rîvna ce puneam la învățatură făcu să fiū foarte prețuit, așa că maestrul mă înfățișa în tot-d'a-una musafirilor cunoscători și iubitori de muzică cari veneau să cerceteze și să asculte pe cei înzestrați cu darul cântărei ; cu un cuvânt, ajunseseam în școlă cel mai prima cântăreț. Din această pricină,

cei-l'alți școlarii începură să prindă pică pe mine, de necaz, se vede, că le luasem înainte. Care mai de care nu sciea ce rău să-mi mai facă, să mă ponigrească în tot chipul că doar o face pe maestru să înceteze de a mai ține la mine.

Protivnicii mei, vădând că toate încercările lor sunt deșerte, plâsmuiră cu toți o mișelie fără pereche. Intr'una din zile, descuiară, cu chei potrivite, lada mea cu rufe și ascunseră în ea trei portofele, străine, cu bani. Apoi tot ei începură să facă gură că li s'a furat bani, iar ca faptoilor mă învinuiră pe mine, ponigrindu-mă și cu numele de hoț.

Spre marea mea nenorocire, maestrul lipsea de la școală, fiind dus prin alte țări spre a căuta cântăreți pentru teatrele împărăteșul. Inlocuitorul său, fără a mă cercela, mă isgoni din Halla de cântece. Nenorocirea mea nu se mărgini însă aici. Neamțul scris în acelaș timp, prin Consulat, boerului Copcărel, că a fost nevoit să mă depărteze din școală din pricina hoției. Boerul, se vede, dând creștere celor ce 'i se scrisese, încetă de a 'mi mai trimite bani. Când părăsi școala, n'aveam în pungă de cât un singur galben, așa că eram amenințat dintr'o ți în alta să

rêmân peritor de foame pe ulițele din Lipsca.

Dumne-de-însă, care îngrijaște și ocrotește pe cel nevinovaț, mă ajută, dându-mi în gând să cumpăr, cu galbenul ce aveam, un flaut. Apoi începu să colind prin ospătării, cântând, când din flaut, când din gură, așa că-mi scoTEAM cu cinste hrana de toate ȚILELE.

Intr'una din ȚILE, pe când cântam într'o locanță din Wienerstrasse, staū la o masă o femeie și doi bărbați. Aceștia luându-se la ceartă, din pricină că nu se învoiau cu împărțeala unor bani de furat, unul din ei, înturându-se, se năpusti asupra celui-l'alt și îi înlântă un briceag în piept, omorîndu-l pe loc.

Eū, vedēnd această nelegiuire, pusei mîna pe ucigaș și-l dădui pe mîna ȚOMENILOR poliției.

Ibovnica ucigașului, care era mai desmeticită, vedēndu-se amenințată a înfunda pușcăria, învêrti capul polițistilor spunēndu-le că eū sunt ucigașul și că am făptuit aceasta de ciudă că nu-mi aū plătit cât le-am cerut.

Mai vicleană de cât o vulpe, acea blestemată de femeie, pe când sta lângă mine, 'mi strecură în buzunar briceagul

cu care ibovnicul ei ucisese pe tovarășul său.

Această nouă năpaste cădu ca un trăsnet asupra capului meu. De și căutaî să mă desvinovătesc de această piră prin dovedile ce 'mî da în gând atunci, totul fu de prisos, căci ómenii stăpânirei nu voriră să țină în seamă nimic din spusele mele, ci mă înhățară și mă porniră la poliție.

Acolo se începură cercetările. Pentru o mai desevêrșită lumină, se aduse și stăpânul ospetăriei unde se sevêrșise omorul. În mărturia dată de dênsul, între altele spuse că pe nedrept se caută a se arunca în spinarea mea o asemenea faptă, că mă cunoaște bine de om cinslit de când învêtam în școală meșteșugul de a cânta.

Oamenii poliției, vedênd pe stăpânul ospetăriei că-mî ține partea, 'l luară din scurt ; el, pentru a se lepăda de orî ce răspundere, sfârși prin a mărturisi că, pe când s'a făptuit omorul, fiind dus în pivniță ca să scoală vin pentru mușterii, n'a putut vedea cine a sevêrșit nelegiuirea.

Atunci poliștii dădură ordin să mă ia între spânghi și mă duseră la Halla

de cântece spre a cerceta cum se făcea că umblam fugar și cântam prin locuri publice.

Maestrul, care abia se întorsese din călătorie, cum mă vede, rămase uimit. Mirarea lui fu și mai mare când află cu deamănuntul tot ce mi se punea în sarcină ; mai ales nu se putea domeri cum eă, care dasem destule doveđi de bună purtare, eă care dobândisem iubirea lui, nu mă mai găseam în școală.

Desnădujduit cum eram, încredințaă pe maestru că toate învinuirile ce mi se aduceau nu erau de cât niște plăsmuiră, cu scopul de a mă perde. Ne având pe nimeni cunoscut acolo, îi cerui sprijinul său.

Maestrul, încredințându-se de reînnoviaă mea, mă luă pe chezășie. Apoi cercelând cu amănunțime de unde isvorau toate acele plăsmuiră, dovedă că spălătoreasa școalei, fiind povățuită și îndemnată de protivnică mea, descuiase lada în care 'mă păstram rufele și ascunsesese în ea portofelele străine, din care pricină înlocuitorul maestrului mă isgonise din școală.

Maestrul, om pe atât de drept pe cât de milos, se încredință cu acest

prilej că și omorul pentru care eram învinuit nu era de cât o plăsmuire mișească. În adevăr, cercetându-se, se dovedi stăpânul adevărat al briceagului care făptuise nelegiuirea.

Stăpânirea, punând mâna pe adevăratul vinovat, ridică năpasta ce aruncase asupra capului meu.

Pe d'altă parte, maestrul, încredințându-se pe deplin de cinstea și nevinovăția mea, mă luă acasă la dânsul și cumpărându-mi strae noul, mă porni în țara italienească, chiar în orașul unde ies maestril în ale cântărei.

Acolo mă apucaii iarăși de învățatură și în scurtă vreme mă învrednicii să cânt într'unul din cele mai mari teatre.

Chipul cu care cântasem plăcu foarte mult la toată lumea ; cei-l'alți cântăreii însă, vedând că le iaă locul, că glasul meu era cu mult mai duios ca al lor, începură a urzi tot felul de mișelii. În scopul de a mă dobori cu orice preț, mă bîrfiră în tot chipul prin gazete. Intreaga lor mișelie fu însă spulberată cu înlesnire de lumea care avusese prilejul să mă audă cântând.

În scurtă vreme se duse vestea de

glasul meu pe la toate Imperățiile. Nu trecu mult și mă pomenii cu un răvaș din partea maestrului meu din Lipsca, prin care mă îndemna să mă leg în scris, cum era obiceiul, de a cânta la teatrul din Petersburg. Eui primii propunerea maestrului și în curând plecai spre capitala Rusiei, unde, pentru întâia oară, trebuia să cânt în fața Impăratului, care era postit înadins spre a mă asculta.

În seara când era să cânt, încă de cu vreme începu să se strîngă lumea, așa că la ceasul hotărît teatrul gema de mulțime.

Îndată ce se ridică perdeua și început să cânt, lumea mă întîmpină cu urale și flori; între multele flori ce mi se aruncau, zării un mănuchi alcătuit cu mare îngrijire.

După ce isprăvii de cântat, aducându-mi-se toate florile în odăea în care mă îmbrăcam, mănuchiul acela 'mi plăcu mai mult: era așa de frumos în cât nu mă mai puteam sătura de mirosul lui. Privindu-l mai de aproape și cu mare băgare de seamă, ved în mijlocul lui o hârtie în felul unui răvaș, scris cu plaivasul. Dându-i citanie, vedui în

dată că era vorba de dragoste. Ceea care 'mi scriea mărturisea că din minutul în care m'a zărit pe bină (scenă) 'i-am răpit inima, că mereu se gândește la mine și s'ar simți fericită dacă ași voi să-l fiu soț, chiar dacă părinții s'ei n'ar voi să-i dea blagoslovenia, ca una ce era singură la părinți și în destul de bogată: că la urma urmei era hotărîtă să fugă cu mine; iar în josul răvașului deslușea să iaŭ bine seama că ceea căreia i-am furat inima se găsește în teatru la loja No. 4. din rëndul întâiŭ, sub loja împărătească.

Citii și rēscitii acel răvaș. Chipul cum era întocmit și coprinsul lui mă puse pe gânduri; fel de fel de bănueli începură să-mi frământē mintea.

În seara următoare, cum se ridică perdeaua și pașii pe bină, lumea mă primi iarăși cu bătăi din palme și cu strigăte de: să trăiască. După ce mă ploconii cu smerenie spre locul unde sta Împēratul, 'mi arunchai ochii la loja No. 4. unde vedui o codană de fală de o frumusețe uimitore. Incrucisându-se privirea ei cu a mea, mă simții săgetat de un puternic fior în tot trupul.

Tot timpul cât cântai nu-mi mai

puteam lua ochii de la dânsa, nu mă puteam sătura privind-o. La sfârșit 'mî aruncă iarăși un mănuchi de flori însoțit de un răvaș, în care 'mî spunea că de nu voiŭ veni în grabă s'o cer de soție dela tatăl ei, atunci o să-i trag păcatul, căci 'și va face singură seama, ucigându-se.

Nedomerirea mea creștea mereŭ. Nu știeam pe ce cale să apuc ca să dovedesc cam ce temel puteam pune pe vorbele acelei copilandre.

Din cercetările ce făcuî aflaî că tatăl copilei care 'mî arătase o nemărginită dragoste era un mare toptangiŭ de blănurî străine și unul din cei mai bogați negustori din Petersburg.

De și nu prea îndrăsneam a mă duce singur la dânsul, de teamă a nu întâmpina vre-un afront când 'l-ași cere pe fiică-sa în căsătorie, eŭ, un cântăreț necunoscut, totuși 'mî luaî inima în dinți și mă înfălișai acasă la negustor, rugându-l a-mî face cinstea să poștească la o bucată ce eram hotărîl să cânt în folosul săracilor.

Bogătașul, cum mă vechu, mă primi cu mare filotimie și ascultându-mî rugămintea priimi cu bucurie. Din vorbă în vorbă, incepu să mă întrebe, din

ce parte a locului sunt și la care școală învășasem să cânt.

Spunându-I că sunt din Valachia, băgai de seamă că pe dată se schimbă la față, ceea ce mă făcu și pe mine să-mi cam perd cumpetul.

Urmându-ne vorba, îi spusei că meștesugul de a cânta l'am învățat mai întâi la școala din Lipsca și mai pe urmă în țara italienească, unde am fost trimis de boerul Copcărel, care 'mă-era unchiu.

Acest neadevăr, că 'mă-e unchiu boerul Copcărel, l'am spus cu plan. spre a-l face să creadă că mă cobor și eu din viță boerească și prin urmare sunt vrednic a sta alături cu un bogătaș.

Negustorul, cum auzi acesta, se învioră și pe dată începu să vorbească de înșurătoare.

Copilandra, care se pitise și asculta după o perdea de la fereastră, pe dată se aruncă în brațele tată-său și începu să-l sărute de bucurie.

Eă, mulțumindu-I de deosebita cinste ce mi se făcea cu această căsătorie, primii cu brațele deschise a fi soțul fetei.

Pe dată se răspândi svonul prin tot

orașul că mă căsătoresc cu sica celui mare bogătaş. Toți câți mă cunoseau se grăbiră a veni să mă siritisească pentru partida ce făceam.

În acest timp mai aveam de cântat câte-va bucăți pentru a isprăvi contractul ce aveam, așa că trebuia să plec la Odesa, unde mă legasem pentru timpul ernei

La Odesa, toate merseră bine la început și nu întâmpinați nici un neajuns, așa că petrecurăm cât se poate de bine.

Într'o seară, pe când aveam de cântat o bucata nouă și grea, mă pomenesc în odaia în care mă îmbrăcam cu un om, care 'mî aduse un răvaș de a socrul meu din Petersburg. Citind îndată coprinsul celui răvaș rămăsei înmărmurit aflând că'mî cerea să las totul și să mă duc pe dată la dînsul, căci vieța 'î este în primejdie, și mai pre sus de toate are a-mî vorbi ceva în taină.

Abia pului să isprăvesc bucata de cântec. Această veste tristă mă făcu să 'mî perd cumpătul, așa că nu mai știeam ce fac.

Amețit cum eram, rugai pe maestrul muzicii să vestească lumea din teatru

că fiind bolnav nu mai sunt în stare să urmez cu cântarea.

Soția mea, care venise și dânsa să asculte bucata cea nouă, se grăbi să cerceteze pricina care mă împedeca de a sfârși cântarea. Ne având în cotro, fusei nevoit să-I arăt scrisoarea tată-său, pe care citind'o îi veni îndată rău și cădu-leșinată

Leșinul soției mele se vede că a fost semnul începerii nenorocilor. În adevăr; ducându-mă a casă spre a mă pregăti de plecare, ved curtea plină de oameni de ai poliției, cari scotoceaū în toate încăperile casei, părând că caută ceva. Pe când mă urcam pe scara din față, mă pomenesc cu un polițist că-mi spune că din poruncă înaltă nu am voie să intru în casă până a doua zi de dimineață. Oamenii stăpânirei nu voră să țină seamă cel puțin de starea în care se găsea soția mea, care era tot leșinată. Ne având încotr'o, mă supusei poruncel, iar pe nevastă-mea o aședai la o casă vecină. Chemând doctorul în grabă, soția mea 'și veni în fire după oare care timp.

Mă frământam cu mintea și nu-mi dam socoteală cam ce năpaste mai căduse

pe capul meu. Ne-având timp de per-
dut, cu tot gerul din acea noapte, pornii
în grabă cu poșta spre socru-meu. Ajun-
gând la Petersburg pe la miez de noapte
și voind să intru în casa socrului meu,
mă ved oprit de slujbașii poliției. Cer-
cetez în toate părțile, dar nu capăt nici
o lămurire, de cât că nimeni n'are voe
să vorbească cu dânsul, din pricină că
ar fi fost dovedit că a luat parte într'un
complot urzit contra vieței Țarului.

Aușind aceasta și neputând a mă îm-
potrivi poruncilor, de teamă să nu păli-
mesc și eū ceva, fusei nevoit să trag
în gazdă la un bun prieten. Cele întâm-
pinate însă mă abătuse foarte cumplit. Nu
știeam ce să fac ca să capăt voia de a
da ochi cu socru-meu

Prietenul meu, care știea pățaraniile
de asemenea fel, mă povățui că, în puterea
dragostei ce 'mi arătase împăratul și mai
ales a căvălăriilor ce căpătasem de la
dânsul, să mă duc la el și să-I cer voia
să fiū îngăduit a vorbi cu socru-meu.

Găsind bun sfatul prietenului meu, nu
mai perdui timpul. A doua și chiar mă
înlățișai la Curtea împărătească și cerui
să vorbesc cu Țarul. Cererea mea fiind
încuviințată, fusei primit de împărat foarte

bine. Arătându-î împrejurarea care mă aducea acolo, Stăpânitorul tuturilor Rusiilor mi răspunse că legile din coprintul Impărăției sale sunt foarte aspre, mai ales în împrejurările când se dovedește cu temeinicie urzirea de comploturi în contra vieții sale. În asemenea împrejurări, cei vinovați, pe lângă că sunt trimiși în Siberia pe viață, dar li se mai ia și tot avutul în folosul hasnului împărătesii.

— Știu că tu n'ai nici o cunoștință de asemenea fapte, ți se între altele Impăratul, de oare-ce ești căsătorit de curând. Află dar că socru-tău era urmărit de mult; din scrisorile găsite la dănsul s'a dovedit că și soția la face parte din complot. Despre tine nu mi s'a spus nimic rău până acuma. De ai fi fost și tu amestecat, cu toată dragostea ce am pentru glasul tău, nu te aș fi cruțat cât e negru sub unghie.

Apoi dete pricazanie să mi se dea voie a vorbi cu socru-meu, față fiind și un slujbaș polițienesc.

Mulțumindu-î pentru această favoare, îl mai rugai să nu fie aspru și neîndurător față cu soția mea, de oare-ce o femeie nu e în stare să aducă vre-o jicnire Coroanei împărătesii; afară d'asta, poate

să fie nevinovată, fiind pârîtă de cine-va care are pică pe dînsa.

După ce Impăratul 'mî făgădui că va porunci să se cerceteze cu amănunțime, mă ploconi pînă la pămînt și plecai cu trimisul împărătesc la casa unde se găsea închis socru-meu. Cum mă vîdu, el începu să plîngă amar, dîcînd că e perdut și că nu mai are alt sprijin de căl pe mine. În desnădăjduirea lui, mă ruga cu foc să mă duc la Impăratul să 'i cer iertarea, de oare-ce e nevinovat.

Eū îî rîspunsel că am încercat și a-ceastă cale, dar n'am putut izbuti.

Apoi, cu fața scăldată în lacrimi și oftînd din adîncul inimei. 'mî dîse:

-- Vîd bine că mi s'a tăiat orî-ce nădejde de scăpare..... Făcă-se voia Domnului!...

Apoi cădu în nesimțire. Desmeticindu-se 'mî șopti încet la ureche:

— Rupe toate hîrțiile și răvașele ce veî găsi la flică-meă. Să ai milă de dînsa, căci, după cît vîd. nu știū de voiū mai pulea scăpa leasăr din urgia în care am cădut. Nu mă uita nici pe mine; adu-ți aminte de osînditul care se desparte de voi cu inima zdrobită de durere!....

Tot timpul cât 'mî vorbi, nu încetă de a mă privi țintă. Apoi, mă apucă de mîna dreaptă și uitându-se la ea cu mare băgare de seamă, de o dată 'mî desfăcu gulerul de la cămașă și privind-mă cu o căutătură oare cum speriată, cădu jos, leșinat.

Această împrejurare mă uimi. După cât 'mî dam cu socoteala, semnul de la mîna dreaptă îl pricinuisă leșinul.

Cu toată osteneala ce 'mî dădui, stăruind prin cunoștințele ce aveam, să mă îndulcesc puțin pedeapsa ce aștepta pe socru-meu, care acum căduse într'un fel de nesimț, nu putui isbuti sub nici un cuvânt. Vădînd că totul era în zadar, hotării a mă duce la Odesa, unde lăsasem pe soția mea bolnavă, în îngrijirea doctorilor. Spre mai marea mea nenorocire, ajungînd la Odesa aflai că soția mea se spînzurase de clanța ușei din odaia în care zăcea. Dintr'o scrisoare ce 'mî lăsase, aflai că fiind amestecată și densă în complotul urzit contra vieții țarului și dovedindu-se aceasta din scrisorile găsite în casa ei, s'a hotărât să-și curme viața, ne fiind în stare să îndure rușinea de a fi trimeasă surghiun la Siberia. De nu-mî cădea în mână această scrisoare,

cine știe de ce bucluc dam și eă. Numai Dumneđeă a avut de grijă de mine, căci alt-minteri mă amesleca și pe mine în complot.

Scăpat de o năpaste, dădui de allă nevoe. Sub cuvânt că 'i am pricinuit pagube prin faptul că n'am cântat toate bucățile după cum mă legasem prin contract, maestrul teatrului din Odesa ceru să-i plătesc 10 000 de ruble despăgubire.

Vedeam bine că mânia lui Dumneđeă mă lovea fără îndurare. Nu era de ajuns perderea soției și luarea în sâlnicie a avutului ce primisem ca zestre : în cele din urmă mă alesi și cu glasul beteag din pricina gerului ce îndurasem în drumul de la Odesa la Petersburg. Desnădujduirea mă făcea să-mi perd cumpetul. Cupa suferințelor se umpluse din cale afară

Ne mai având nici o legătură în Odesa, mă hotărîi să mă întorc în țară. Se vede însă că nu se isprăvise încă urgia ce mă urmărea. În adevăr, ducându-mă la Poliție ca să-mi scot foaia de drum, mare 'mi fu mirarea când mă vedui pus la opreală, sub învinuirea că ași fi amestecat și eă într'un complot.

Pe cei năpăstuiți și nedreptățiți însă nu

părăsește Dumneșeu nici odată. Spre marea mea norocire, tocmai în acel timp sosise la Odesa maestrul și binefăcătorul meu de la Lipsca, spre a mă auzi cântând o bucată nouă. Bunul maestru, aflând că sunt pus la popreală, veni să mă vadă în închisoare; din cele ce-i spusei și din scrisoarea soției mele se încredință pe deplin de nevinovăția mea.

Inzestrat cu darul iubirei dreptăței și adevărului, maestrul stărui din răspuțer prin puternicii țilei și după câte-va țile isbuli să capete liberarea mea. Mulțumind lui Dumneșeu și maestrului că mă scăpase și din această năpaste, plecarăm împreună aici, la Beci, unde mă aședai în această casă spre a mă vindeca de răgușeală.

Aflând toate cele ce pălimise Gavrilă și încredințându-mă că descoperisem în sfârșit pe prigonitul de păcat, îl rugai să se întorcă în țară împreună cu mine, unde să ceară îndurare și milă de la Măria Sa Vodă ca să mijlocească pe lângă Țarul muscălesc să ierte pe socrușeu.

Gavrilă, vesel de cele ce 'i dăstăinuisem, făgădui că îndată ce se va vindeca de boala de gâl va veni la Curtea Dom-

nească spre a stăruî atît pentru iertarea socru-selui cît și pentru luarea în stăpînire a merazului ce-i se cuvenea.

Mulțumindu-î pentru deslușirile ce-mî dase, precum și pentru buna primire ce 'mî făcuse, 'mî luaî rîmăș bun și plecaî. Gavrilă mă petrecu pînă la capătul scării. Pe cînd voiam să mă despart de Gavrilă, spre a mă duce la Chehaiaoa pentru a-l ruga să-mî dea un tîlmaciû care să mă însoțească pînă la hotarele țerei, spre marea mea mirare vîd că 'mî iese înainte tîlmaciul pe care 'l înhălase oamenii poliției sub învinuirea de a fi furat niște bani ai stăpînirei. El scăpase de la închisoare, se vede, în urma stăruințelor puse de Chehaiaoa, în scop de a înlătura rușinea că fusesem însoțit de un hoț. Aceasta, pe lîngă că mă înbucură, mă scoase și din încurcătura în care mă găseam de a călători cu un om cu totul străin

Vîdînd că numai am nevoie de sprijinul Chehaialei în privința tîlmaciului, rugaî pe Gavrilă să ia osteneala să-l întîlnească și să-l arate părerile mele de rîu că nu m'am dus să-l vîd, din pricină că eram grăbit a mă întoarce în

țară, unde mă aștepta Vodă să-î aduc isprava descoperirilor ce făcusem

Luându-mî rēmas bun încă odată de la Gavrilă, după ce pregătiî trebuincioasele de drum, plecaî din Becî, împreună cu tâlmaciul. chiar în acea ȕi. Ajuns în Bucureșî, un slujbaș de la Curtea Domnească mă vesti că Vodă, mă așteaptă cu mare nerăbdare să-î daū lămurirî asupra însărcinărei ce-mi dase.

Infățișându-mē îndată înaintea lui Vodă, după ce mă ploconiî cu mare sevas. sărutându-î mîna, începuî să-î povestesc una cîte una tot ce întēmpinasem în cale, pînă ce, în cele din urmă, puseî mîna și pe firul blestemului ce urmăream. Cu acest prilej spuseî la Vodă că pentru a se face deplină lumină, era trebuință și de socrul lui Gavrilă ; 'l rugaî deci, cunoscēndu-î nemărginita bunătate. să stăruiască pe lîngă ghinărarul Kiseleff, ca acesta să mijlocească pe lîngă Impăratul muscălesc pentru iertarea socrului lui Gavrilă, care se afla închis din pricină că complotase contra Țarului.

Numai ast fel se putea lămuri marea taină a blestemului.

Dupē ce-mî mulțumi pentru chipul

cum-mi îndeplinisem însărcinarea, Vodă, care era bun prieten cu ghinărarul Kiseleff, nu perdu vremea și se duse în persoană spre a-l ruga să slărue pentru liberarea socrului lui Gavrilă. Generalul, măgulit că putea îndatora pe Vodă, făgădui că va face tot chipul să-î îndeplinească cererea, mai ales că avea prilejul să se ducă la Petersburg pentru oarecărî schimbări de făcut în Regulamentul Organic.

Trecu la mijloc vre-o două luni, când într'o bună dimineață mă trezesc cu Gavrilă acasă la mine. Venise, după cum ne înțelesesem la Beci, ca împreună să mijlocim iertarea socru-său.

Pe când mă duceam la Curte, spre a înfățișa pe Gavrilă lui Vodă, iată că vine și ghinărarul Kisileff, întors de curând din Rusia.

Vodă, îndată ce fu vestit că am venit să-î înfățișez pe Gavrilă, ne primi numai de cât. Cum ne vădu, o nedescrisă veselie se zugrăvi pe fața lui. Acum era încredințat pe deplin că nu va întârția dovedirea tainei ce acoperea blestemul. Înainte de a începe povestirea, Vodă dete poruncă să vestească pe Doamna și pe

Domnița spre a fi față la cele ce urmău să se destăinuiască.

Cel ântâiū care incepu să glăsuiască fu ghinăralul Kiseleff. El povesti cum, în urma rugăciunei ce-I făcuse Vodă, stăruise foarte mult pe lângă sfetnicii Țarului ca să dobândească iertarea socrului lui Gavrilă. Cu toată rîvna pusă de dînsul, totul fusese zadarnic, de oare-ce fapta lui erea din acelea pentru cari nu este îndurare.

— În adevăr, urmă ghinărarul, cercetând ce nelegiuire făptuise de se arătau așa de neîndurători față de dînsul, află că atât socrul cât și soția cântărețului Gavriloff complotase contra vieței luminatului și slăvitului nostru Impărat. din care pricină, pe lângă că li s'a luat tot avutul, aū fost pedepsiți cu surghiunul pe vieață în Siberia. Soția lu Gavriloff, îngrozită de pedeapsa crudă ce o aștepta, și făcu seama singură, spânzurându-se.

Vedînd că nu pot isbuti cu cei din preajma Tronului, mă holării a încerca pe lângă Impăratul, mai vîrtos că aveam să-I supun la întăritură schimbările din Regulamentul Organic al Valachiei. Cu acest prilej nădăjduiam să isbutesc.

Tocmai în acea zi Țarul dăduse po-

runcă ca nimeni să nu-î turbure liniștea, aflând însă despre sosirea mea, se abătu de la porunca dată și mă primi, mai ales pentru că știa că veneam cu Regulamentul Organic al Valachiei, de care se interesa foarte d'aproape

Impăratul la început se arată foarte vesel și bine-voitor către mine. Între altele îi spusei că Muntenii nu prea privesc cu ochi buni ocrotirea Rusiei, aceasta mai cu seamă din pricina Turchiei, care pune fel de fel de piedici și bagă zizanie printre boerii țerei. Cu acest prilej creșui nemerit a aduce vorba și despre dorința Măriei Voastre în privința socrului lui Gavrilof, arătându-i că aceasta ar îmbuna foarte mult lucrurile în țară.

Impăratul, auzindu-mă vorbind astfel, se încruntă și mă probozi cum de am cutezat să cer iertare pentru niște asemenea dușmani, cari s'aũ ridicat mai rău de cât tâlharii vașnici contra vieții sale.

Din asprimea cuvintelor Impăratului, mă încredințai că nu mai era nădejde de scăpare. Totuși, înainte de a-l părăsi, îl rugai să mă îngăduie a da ochii cu vinovatul în închisoare, având a descoperi o mare laină.

Trecându î mânia și pentru a nu strica gustul Măriei Voastre, Impăratul și luă de seamă și hotărî a se înapoia avutul soției lui Gavrilof, de oare-ce se dovedise că el nu avusese nici o cunoștință despre complot; iar pentru a nu mă mătîni pe mine, de te poruncă să fiu slobod a vorbi în taină cu socrul lui Gavrilof.

Ducându-mă la temnița în care era închis vreme încește negustorul osândit, și de unde urma să fie trimis în curcend în Siberia. cu alți vinovați ca și dînsul, spre a-și ispăși pedeapsa pentru cele ce făptuise, acesta, cum mă vedu. în urma arătărilor mele că vin din Valachia rugat de Vodă să stăruiesc scăparea lui din temniță. încep să plîngă amar și cădu în genuchî, rugându-mă ca pe Dumnezeu să dobîndesc îndurare de la Impăratul.

Sărmane om, îi dîsei eă, toate tînguirile tale sunt zadarnice. De voești a fi scăpat de urgia ce a cădu asupra capului tîu, nu-ți mai rîmîne de cît un singur mijloc: să-mi destăinuești mie fără șovăire toată vieța ta, apoi să alcătuești o jalbă către Impărat, pe lîngă care voiî încerca încă o dată să te ierte.

Socrul lui Gavrilof, după ce făcu jalba către Impărat după cum 'l povățuii eă,

incepu să-mi povestească cam în chipul următor:

— Am slujit pe vremuri la Curtea Domnească din Muntenia. După un oarecare timp, căpetai rangul de Serdar și lusei trimis Cârmuitor al Olteniei. Acolo, împins de păcat, amăgii pe Vodă, făcându-l a-mi da putere să spânzur un om nevinovat, care nu era altul de cât fratele soției mele. Din această pricină, soția mea înebuni și puțin după aceasta dădu naștere unui băiat. De și aveam mare dragoste de a dobândi un prunc, totuși, faptul că era născut de sora unui spânzurat, mă făcu să-mi înăbuș dorința. Înainte de a mă hotărî să-l lepăd, pentru a face ast-fel să i-se peardă urma, mi aruncaî privirea asupra lui și zării că avea, de la încheetura mânei drepte până la grumajî, un semn ce se asemăna cu o cordea.

Hotărîrea o dată luată de a-l lăpăda, nimic nu fu în stare să mă înduioșeze. Luaî dar copilul și-l dăduî omului meu de încredere ca să-l lepede în drumul trecătorilor; iar pentru ca să aibă milă de el cei ce se vor îndura să-l ridice din drum, puseî între scutice o pungă cu bani.

Pe când ghinărarul urma cu povesti-

rea acestei destănuiri, pe care eu o știam în toate amănuntele ei de la început până la sfârșit, pentru a scuti pe Gavrilă de rușinea faptelor săvârșite de socru-său. 'mi pierdui răbdarea și cerui lui Vodă de a ruga pe ghinărar a se opri cu povestirea. Atunci descoperii celor de față că copilul lui Dan despre care e vorba nu e altul de cât Gavrilă, care, nesciind din ce părinți se trage, a luat de soție pe sora sa, după cum se dovedesce din jalba lui Dan, în care iscălesce cu numele de Danol, rusificându-și ast-fel porecla.

Pe de o parte, Gavrilă plângea de mâhnire din pricina greșalei ce făcuse de a se căsători cu sora sa, pe de alta, de bucurie că descoperisem pe deplin toată taina nașterii sale, mă săruta cu foc.

În sfârșit ghinărarul spuse lui Vodă că rugând încă odată pe Impărat pentru iertarea socrului lui Gavrilă. totul fusese în zadar, căci Țarul era neîndurat.

Pe când cei pe față ascultaū și se minunaū de cele auđite, iată că intră fustagiul palatului și vestește pe Vodă că un bărbat și o femeie din părțile Olteniei cer să vorbească Măriei Sale în taină.

Vodă, ne sfiindu-se de ghinărar, dar

mai ales spre a nu i se da de bănuit că avea de vorbit ceva în potriva oblăduirei Rusiei, dete poruncă fustagiului să aducă îndată pe cei două oameni cari dorea să-i vorbească.

Pe când necunoscuții, abia intrați pe ușă, se ploconeau înaintea lui Vodă, de o dată Gavrilă se aruncă în brațele femeii și începu să strige :

— Mamă dragă ! iartă-mi păcatul ce am făcut, de oare-ce nu știeam cine mi sunt părinții.

Toți cei de față rămaseră înărmuriți la auzul acestor cuvinte.

Femeea care venise să vorbească lui Vodă era Floarea, mama lui Gavrilă, pe care liu-său o recunoscuse îndată mai mult după marea asemănare cu dânsul.

Vodă, vedând că taina blestemului începea să se lămurească din ce în ce mai mult, ceru bărbatului care însoțea pe Floarea să povestească fără nici o teamă ceea ce avea de spus.

— Sunt pescar, începuse însoțitorul mamei lui Gavrilă. În ajunul Blagoveșteniilor mă dusesem la Jiū să pescuiesc ceva pește. Pe când mă pregăteam să arunc năvodul în riū, de o dată ved pe jupâneasa Floarea că se asvârlă în apă. Față de

primejdia care o amenința, nu perdui timp și mă repezii în apă; înotând, o prinsei și luând-o în brațe o scosei pe mal. Din pricina apei ce înghițise, sërmana femeie leșinase. Dându i îngrijirile cari mă pricipeam, după oare-care timp 'și veni în simțiri. Desmeticindu-se mai bine, începu să dică, țipând: «copilul meu! unde 'mî e copilul? s'a înecat!» Când s'a aruncat în apă avea în brațe un ghimotoc de cârpe în săpătură de copil. Vêdënd halul nenorocit în care se afla această femeie, mi se făcu milă de dënса și o luaî la mine în colibă. spre a o adăposti până să-și vină în simțiri pe deplin, ca pe urmă să cercetez spre a-i da de rost.

După câte-va zile, trecënd pe dinaintea colibeî mele Ispravnicul, însoțit de mai mulți slujitori, jupâneasa Floarea începu să strige: «Dane, Dane, mi-ai răpit copilul! Ce î-ai făcut?».

Vorbele ei mă încredințise că judecata î era bolnavă.

Floarea, de bucurie că-și găsisе copilul, 'și veni în simțiri pe deplin și începu să grăiască ast-fel:

— Da, da, Măria Ta, ăstuî creștin î datoresc scăparea vieței mele și recă-

pălarea judecăței. El nu m'a lăsat să vestesc Cârmuirea din Oltenia despre cele ce pășisem, de teamă ca să nu se cocoloșească lucrurile și ast-fel să nu capăt nici o dreptate. De aceea m'am hotărât să viū să cad la picioarele Măriei Tale și să te rog să aibi milă și îndurare de mine, poruncind să mi se dea înapoi avutul pe care dușmanul de Dan l'a zălogit la cămătarī, lăsându-mă ast fel săracă și peritoare de foame pe drumuri.

Prin cuvinte dulci și mângâetoare, Vodă încredință pe Floarea că totul se va face după voia lui Dumnezeu. Apoi rugă pe ghinărarul Kiseleff să povestească cu ce prilej se alla Dan în Rusia și prin ce întâmplare ajunsese așa de avut.

— Dan, trecând hotarele, și se ghinărarul, ca să-și peardă urma porni cu o corabie la Odesa. În apropiere de acest oraș se stârni o furtună puternică, așa că corabia, lovindu-se de o stâncă, se inecă. Toți călătorii periră împreună cu mătrojii. Dan scapă ca prin minune, pe o bucată de catarg, prin al cărui ajutor isbuti să ajungă la mal și ast-fel să scape de o moarte sigură. Amețit cum era de spaimă și de osteneală, el stătu două zile pe malul mării, nemâncat și gol.

Din întâmplare, trecând niște pescari lipoveni, aceștia 'l luară și 'l duseră la Carvasaraoa portului spre a fi cercetat. Acolo el povesti că pe când era aproape să fie înghițit de furia valurilor mării, lepădase tot ce avea asupra-i, având grijă a atârna de gât pitacul boeriei, scris pe piele de iepure, pentru ca scăpând cu vieață să fie creșut și ajutat de cei cari 'l vor găsi. Văzând să-l desfacă spre a-l da slujbașilor să-l citească, nu se mai zărea pe pitac de cât urmele sloveilor, de oare ce apa le ștersese, din care pricină era să fie închis. Un bătrân neguțător, care venise la Carvasara să plătească vama pentru niște mărfuri ce 'i sosise, 'i se făcu milă de el și, dând chezașie, 'l luă la Petersburg, unde 'și avea locuința.

Cum se brodiseră că și bătrânul era tot din Valachia, așa că se înțelegeau de minune, ceea ce făcu că în scurt timp neguțătorul căpătă o mare încredere în Danof. Nepoata neguțătorului, îndrăgostindu-se de Danof, care de altminteria era chipeș și frumos, în curând se căsători cu dânsul, cu care prilej neguțătorul îi hărăzi tot avutul său după moarte

Bêtrânul toptangiü de blănării, simțindu-se cam obosit, lăsă pe Danof să învêrtească daraverile negoțului, iar dênsul plecă la feredee cu nepoată-sa — soția lui Danof — spe a se vindeca de beteșugul ce suferea. Pe drum le eși înainte têlharii, cari, după ce îi prădară de tot ce aveau asupra-le, îl omoriră pe amêndouï, așa că Danof rămase stăpân pe toată averea, aceasta în pulearea dreptului ce avea fiică-sa, născută la un an după căsătorie.

Intr'un târziü se dovedi că pricina uciderii bêtrânului și a nepoatei sale se datora faptului că ei știind toate tainele unui complot urzit contra vieței Țarului îi pîrise și dase pe mâna stăpânirei, care îi osândise la surghiun în Siberia. Cei cari scăpaseră nedovediți se jurase a 'și resbuna atât pe bêtrân cât și pe urmașii lor.

Dupê un oare care timp cădu și Danof, împins de păcat, în mreaja complotului. Fiică-sa, care se făcuse fată mare, era și dênsa părtașă, căci toate scrisorile îndreptate tovarêșilor din complot erau alcătuite de dênsa.

De și Danof nu voia să o mărite după fite cine, de teamă să nu o amă-

gească și să dea ast-fel la iveală complotul, totuși nu se putu feri până la sfârșit de ceea ce fu scris a pătimi.

Fiica lui Danof, vedând pe Gavrilof la teatru, se îndrăgosti de dânsul așa de tare în cât tată-său fu nevoit să i-o dea de soție, mai vârtos că viitorul lui ginere era Român din Valachia. Prin această căsătorie Danof mai avea și o altă siguranță. În adevăr, ginere-său nestând la un loc, printr'acesta scutea pe copilă de orî-ce necaz când s'ar fi întemplat să se dea pe față complotul.

Blestemat fu însă ceasul când făcu această alegere. Dovedindu-se complotul, pe dânsul — Danof — îl surghiuni la Siberia, unde nu se zărește lumina soarelui, iar copila lui se spânzură din această pricină. Iar ca culme a păcatului, descoperi la cele din urmă, după un semn de la mână, că Gavrilof era copilul său făcut cu Floarea.

Danof, dișe ghinărarul sfârșind povestirea celor întemplate, 'mî a dat acest pitac spre a încredința pe cei mari că el avusese pe vremuri rangul de boer în Oltenia.

Toți cei de față se trudiră a da citire pitacului; nu fu însă cu puțină, de ore-ce tot ce fusese scris se ștersese

și nu se mai zăreaŭ de cât câte-va urme de slove.

Floarea arucându-și ochii pe pitac, diŭse:

— Da, acesta este. Il cunoscea după pecetea de plumb, unde stă pus leatul când a fost făcut Serdar.

Vodă, care știea acum tot șirul poveŭtei, 'și aduse aminte că din cei prigonii lipsea moș Sandu, tatăl Floarei. Intrebat Gavrilă ce se făcuse bătrânul, el respunse că, pe când luase în spinare pe maică-sa spre a o scăpa de prada locului din pădure, pe moș Sandu'l lăsase pe prispa bordeiului. Intr'una din diŭile, mergând să cerceteze acel loc, a dat de urma a niște oase de om și a unei căpășini, dovadă că bătrânul arsesese de viŭ ; iar pentru pomenire, spre a se arăta celor ce vor trece prin acel loc, înfișe o furcă de puș, în chip de cruce, săpându-se pe dēnsa în slove tōlă petrecania.

Vodă, încredințându-se că ajunsese la sfârșitul tainei blestemului, dete poruncă să se adune toate bunurile rămase atât de la moș Sandu cât și de la Dan și să le dea în stăpânire lui Gavrilă ; iar pentru ca prigonii să fie ertați de păcate, orându-i să se adune Consistoriul preoțesc, în frunte cu Mitropolitul, spre

a face slujbă și privigheri la biserica Domnească, precum și pe la cele-lalte biserici.

Afară d'asta. mai deie poruncă ca până ce totul va fi regulat să între în stăpânirea merazului. Floarea și Gavrilă să fie adăpostiți în două din odăile palatului. aceasta mai cu seamă că Doamna prinsese mare dragoste de dênșii și dorea să 'i povestească toală întêmplarea cu cele mai mici amênunte.

După ce totul se sfârși cu bine și adunarea părăsi palatul, de o dată Domnița cea mică. care în tot timpul cât ținuse povestirea tainei blestemului nu încetase din plâns, se simți rău și pe dată cădu boinavă.

Vodă, care se sfătuia cu mine în toate împrejurările, ceru să-mi dau părerea asupra acestei neașteptate boale. Eă. care veghiasem toate mișcările în timpul povestirei, pe dată 'mi dădui cu bănuiala, așa că rugai pe Vodă a 'mi da voe a vorbi cu Domnița numai între patru ochii.

Ducându-mă în odaia bolnavei, cum mă vedu, Domnița începu să plângă, dîcându-mi :

— Știu pentru ce ai venit să mă veđi. Află dar că nimeni nu e în stare să mă

vindece de cruda boală, care ved bine că are să-mi curme vieața, de cât d-ta.

Măria Sa tata, milos și drept cum e, să asculte destăinuirile ce am să-ți fac. Mergi dar și spune-î că inima mea a fost străpunsă de săgeata dragostei. Spune-î fără înconjur că iubesc pe Gavrilă și vreaū să-l fiū soție. Numai îndeplinindu-mi-se această dorință ași putea să-mi dobândesc sănătatea; alt-minteri merg la moarte sigură. De și am suferit și sufer încă mult din această pricină, până acum n'am cutezat să mă destăinuiesc către nimeni. Mă spovedesc d-tale știindu-te om milos și iubitor de bine: am încredere în d-ta că vei întrebuița înriurirea ce ai asupra tată-meū și-l vei hotări să facă cum e mai bine

Greaua sarcină ce-mi dase copila mă pusese pe gânduri, căci nu sciam cum să încep vorba cu Vodă, care mă aștepta în odaia d'alături.

— Măria ta, ȡisei lui Vodă, sunteți pe atât de drept pe cât de bun. Sunt îndreținat până în adâncul inimei că tot ce faceți, în nemărginita Măriei Voastre înțelepciune, nu e de cât pentru binele și în folosul obștesc. De când am nemărginita cinste, hărăzită de Măria Voastră,

de a face parte dintre cei cari slujesc cu credință Tronul și pe Măria Voastră, cred că nici într'o împrejurare nu v'am dat privilegiul să Vă supărați pe mine că m'ași fi abătut cătuși de puțin de la poruncile Măriei Voastre. Acum însă, chiar de ași primi un afront, sunt nevoit a Vă ruga să aveți milă și îndurare și să sevărsiți o faptă pe atât de măreață pe cât de nobilă. Aflați dar că am ghicit boala Domniței. Leacul ei, dacă Vă învoiți și Măria Voastră, e să o dați de soție unui boer chipeș și avut, de care dânsa s'a îndrăgostit atât de mult în cât a cădut bolnavă.

Vodă tăcu și se duse să se sfătuiască cu Doamna.

Nu trecu mult timp și Vodă veni însoțit de Doamna să le spun cine era bărbatul de care se îndrăgostise Domnița. Eă le spusei, fără multă vorbă, că e Gavrilă, marele cântăreț din povești.

Vodă și Doamna, privindu se lung unul pe altul, primiră a se face această unire, însă cu învoirea sfatului boerilor. Pe dată porunci să se adune sfatul. Toți boerii se învoiră la căsătoria Domniței cu Gavrilă, afară de unul singur, numit Mihăiță, care dicea că nu se cucine

ca o Domniță sa ia de soț pe un cântăreț!

Vodă, pricepând pe dată paraponul lui Mihăiță, îi respuse:

— Fii bine încredințat, boerule, că pedica ce voești a pune dorinței sicei mele nu se va isbândi și nici va aduce vre-o stinjinire. Află dar că Gavrilă, de și n'are rangul d-tale, prețuește însă mai mult ca cinstita d-tale față. Mai află că bărbăția lui a fost recunoscută chiar de Impărați, pentru care i-s'au hărăzit mai multe căvălării de mare preț. Afară de asta, e de dece ori mai bogat ca d-ta, și mai presus de toate nu e nici ghebos nici șasiu, cum ești d ta!

Intreaga adunare firitisi pe Vodă pentru buna și nemerita alegere ce făcea.

Vodă dete poruncă să vestească pe Gavrilă spre a se înfațișa înaintea adunării.

Gavrilă, mișcat pentru marea și neașteptata cinste ce i se făcea, înfațișându-se 'naintea lui Vodă și a Doamnei le sărută mâna cu mare smerenie. Apoi, voind a ține logos spre a mulțumi pentru cinstea ce i se făcuse, nu fu în stare, de oare ce de bucurie 'l podidi plânsul.

Cu acest prilej, Vodă 'l înălță la ran-

gul de Serdar, numindu-l cărmuitor al Olteniei.

Trei zile după nuntă, Gavrilă plecă cu soția sa la Craiova, unde se aședă în scaunul de Cărmuitor.

Prin înțelepciunea, blândețea și bunele lui sfaturi, deprinse norodul din Oltenia la fapte bune, învățându-l să lupte cu bărbăție pentru apărarea și nealirnarea scumpei și neprețuitei noastre țărișoare.

Iar eū, bătrânul Grămătic, încheind povostirea tainei acestui blestem, dăcă nu e faptă fără răsplată: unii primesc resplata faptelor bune în ceruri, alții—celi răi—o primesc chiar în această lume, plină de amărăciune.

În scurta lui vieată, omul cu frică de Dumneđeu e dator să năzuiască cât mai mult la fapte bune, căci pe cele rele le urzește chiar și cel ce nu vrea să le facă

S F Ă R Ș I T

S. Dumitrescu

